

Mr. 13
1980. g.
27. maijs

RM 03

SI JAUNAVA, TĀPAT KĀ DAUDZAS GI-
TAS JAUNAVAS UN SIEVAS, TAGAD
STĀJUSIES DARBĀ, LAI PALĪDZĒTU VEI-
DOT GAIŠU NĀKOTNI.

REICHSMINISTRS ALFRED'S ROSENBERG'S.

PAŠU DARBS — PAŠU ATBILDĪBA

Turpinot pasākto jaunuzbūves darbu, Austrumu apgabala reichsministrs Alfred's Rosenberg's izdevis rīkojumu par pašpārvaldes nodibināšanu Latvijas, Lietuvas un Igaunijas ģenerālapgabalos. Ar šo rīkojumu triju Baltijas jūras zemju dzīvē sākas jauns posms.

Paskaidrojot jauno rīkojumu par pašpārvaldes nodibināšanu, reichsministrs Alfred's Rosenberg's it sevišķi uzsvē, ka latviešu, lietuviešu un igauņu tautas darbos pierādījušas savu nostāju un jaunā laikmeta pareizo izpratni. Jau sākot

ar pirmajām dienām pagājušā gada jūnijā, latvieši, igauņi un lietuvieši pierādījuši savu cīņas gatavību un nesamierināmo naidu pret bolševismu.

Nodibinoties civilai pārvaldei, pagājušā gada rudenī reichsministrs Alfred's Rosenberg's deklarējis, ka šī pārvaldes kārtība ir tikai kaŗa apstākļu radīts pagaidu stāvoklis. Jaunuzbūves darbam tālāk veidojoties, Vācijas valsts vadība tagad radusi iespēju šai darbā vēl ciešāk nekā līdz šim iesaistīt šejienes darbiniekus un pašvaldības iestādes. Līdz

ar to mūsu tautas pārvaldei un amatpersonām uzlikti jauni pienākumi, kas prasa lielu darbu un reizē arī atbildību. Dodot tiesības vadīt savas zemes jaunuzbūves darbu, pašpārvaldes iestādēm uzdots pienākums arī pilnā mērā atbildēt par savu darbu.

Pašiem strādājot un lemjot, pašiem arī atbildot par padarīto, mums dota iespēja parādīt, cik spējīgi esam paši veidot un vadīt savu dzīvi. Bolševisma sagrautā zemes saimniecība un kultūras dzīve prasa lielu darbu tās atjaunošanai. Arī kaŗš, kas patlaban risinās par mūsu un visu pārējo tautu brīvību un drošo nākotni, prasa un prasīs vēl vairāk upuru un līdzdalības gribas. Tāpēc viens no galvenajiem latviešu pārvaldes uzdevumiem būs gādāt, lai visa mūsu dzīve, viss mūsu darbs tiktu veltīts vienam vienīgam mērķim — lielās cīņas atbalstīšanai. Un šis darbs ir atbildīgs, bet tas nav grūts, jo latviešu tauta vairākkārt pierādījusi, ka tā pilnā mērā izprot jaunā laika garu un zina savus pienākumus. Latviešu brīvprātīgie, kas jau no pirmajām brīvības kaŗa dienām plecu pie pleca ar vācu kaŗavīriem cīnās pret kopējo ienaidnieku, visas latviešu tautas piedalīšanās armijas apgādāšanā ar siltiem apģērbiem ir latviešu līdzdalības labākais pierādījums.

Latviešu pārvaldes vadītājiem tikai jāievada šis darbs kopējā gultnē un jādod tam noteikts virziens. Vadītājiem jābūt vīriem, kas grib un var apvienot tautas radošos spēkus lielajam darbam. No viņiem jāgaida ierosmei un aicinājumam lieliem pasākumiem.

Mūsu zeme vēl daudz jāstrādā, lai izdzēstu bolševisma nodarīto postījumu pēdas. Viss, kas mums agrāk bijis, bolševisma laikā sagrauts un sapostīts. Gandrīz visās nozarēs darbs jāsāk no jauna. Mēs esam pateicīgi Vācijas valsts vadībai par sniegto atbalstu pagājušā gada rudenī, palīdzot mūsu saimniecības atjaunošanas darbā. Ievadītais darbs tagad jāturpina parādot, ko esam spējīgi veikt pašu vadība.

Pārdzīvojamais laikmets prasa no mums pirmā kārtā darbu un atbildību. Iestāžu vadītāju amats tagad nav dots godam un reprezentācijai, bet tikai un vienīgi darbam. Nedrīkstam aizmirst, ka tai laikā, kad šie aizmugurē iestādēs, fabrikās un laukos mēs mierīgi varam turpināt savu darbu, austrumos drosmīgi vīri turpina cīņu par nākotni. Austrumu kaujas laukos izšķiŗas tautu likteņi. Pēc kaŗa beigām no turienes nāks vīri, kam būs tiesība prasīt, ko mēs esam strādājuši un ko padarījuši. Mūsu darbam tāpēc jābūt tādām, lai frontes vīru priekšā, kas savai tēvzemei un visai Eiropai devuši visvairāk, mums nebūtu jākaunas. L.

Potsdama- piemineklis prūšu garam

Sanssouci pils, kur Prūsijas lielais ķēniņš pavadīja savus nedaudzos atpūtas brīžus.

Lai saprastu jauno Vāciju, jāpazīst dažu jēdzienu kodols. Viens tāds jēdziens ir prūsiskums, kas vispilnīgāk iemiesojies Berlīnes tuvumā esošajā Potsdamas pilsētā. Visa šī pilsēta ir piemineklis, ko prūšu ķēniņi cēluši sev un saviem darbiem. Kā vērtīgs dārgakmens Potsdama ietverta ezerus un mežos. Potsdama ir prūsiskuma redzamais simbols, un kas ar redzīgām acīm gājis pa šo pilsētu, pa tās lieliskajiem apstādījumiem ar daudzajām pilīm un archi-

Arhitektoniskais meistardarbs — ķīniešu tējas namiņš.

Galvenā ieeja oranžerijā.

tekoniski vērtīgajām celtnēm, zinās, uz kādiem pamatiem nacionālsociālistiskā Vācija cēlusi jauno valsti.

Friedrich's I, kam viņa pateicīgā tauta devusi pavārdu „Lielais”, cilvēcīgi un politiski ir to spēku augstākais kāpinājums, kuŗi izpaudušies Potsdamā. Savā mērķtiecīgajā, grūtajā dzīves cīņā, aizvien sevi pakļaudams pienākumam, ko diktē valsts vispārējais labums, viņš kā valstsvīrs, karavīrs un cilvēks sevi apbrīnojamā pilnībā iemiesojis īsto prūšu garu. Ja domā par novecojušā ķēniņa seju, kā Menzel's to gleznojis, un stāv viņa rotaļīgi greznās Sanssouci pils priekšā, tad šis vārds Sanssouci — bez rūpēm — liekas kā ironija. Kāds lieliskums un nosvērtība, kāda formas skaidrība un klasisks skaistums piemīt šiem apstādījumiem un daudzajām pilīm, to ķēniņu pieminekļiem, kuŗu darbi lielā mērā noteikuši arī tagadējo Vāciju!

R. T.

Skats lieliskajos apstādījumos. Fonā vēsturiskās dzirnavas.

Skats uz jauno pili.

Varoņu upuři nav veltīgi

Pieminot pasaules kaŗā un pašreizējā kaŗā kritušos varoņus, 15. martā visā Vācijā notika plašas piemiņas svinības. Berlīnes kaŗa mūzeja Goda pagalmā Vadonis teica runu, uzsverot, ka varoņu nestie upuři nav un arī nebūs veltīgi. Vācu tauta pilnā mērā apzinās pašreizējā kaŗa svarīgumu un ir gatava ziedot visu pilnīgas uzvaras gūšanai. Kritušie un ievainotie cīnītāji, kuŗi šai kaŗā atdevuši dārgāko, kas viņiem bijis — veselību un dzīvību, uz mūžīgiem laikiem paliks tautas atmiņā.

Pēc vainaga nolikšanas pie kritušo pieminekļa Unter den Linden gatvē Vadonis pieņēma goda sardzes parādi. Tās priekšgalā nesa 60 karogus — 30 vācu armijas pasaules kaŗa slavenās cīņu zīmes un 30 uzvarām vainagoto jauno vācu bruņoto spēku karogus.

Pēc vainagu nolikšanas kritušo varoņu piemiņai Vadonis apstaigāja ievainoto kaŗavīru rindas, apstājoties pie atsevišķiem aprunājoties ar katru kaŗavīru.

Tā boļševiti tanku uzbrukumi cits pēc cita apbrīnāja. Mīļotie precīzi uguni, kas nereti ienaidnieku pļelā visām tām savām pozīcijām.

Varoņu piemiņas dienas svinīgajā sarīkojumā Vadonis teica runu. Attēlā piemiņas brīdis pie Kaŗa mūzeja Berlīnē.

(Wb)

Ar Bruņinieka krusta apbalvotā kapt.-ltņ. v. Tiesenhausen'a zemūdēne, kas nogremdēja angļu bruņu kuģi „Barham”, uzņem iespaidīgu torpēdu krāvu, lai no jauns dotos jūrā meklēt ienaidnieku.

(Scherl)

Mācītāji un skolotāji pēc lespējas krusta slimnīcā.

Daļu no viņu pašaizliedzīgiem dzimtenes aizstāvjiem katru dienu slimnīcā ierodas skolu un darba vietu delegācijas, sabiedrisko

darbinieku grupas. Garīgo atpūtu kaŗavīrs saģādā dažādi ansambļi ar mūzikā-priekšnesumiem. Piemēram kaŗavīri Sarkanā krusta slimnīcā noklausās diriģ. P. Bandera vadītā Rīgas kārtības dienesta orķestra koncertu.

Vācu tanku, stukasu un ložmetēju sekmīgas sadarbības krustugunis austrumu frontē cits pēc cita sabrūk boļševiku neskaitāmte uzbrukumi. Šī gada pirmo 10 nedēļu laikā boļševiki paši zaudējuši jau vairāk par 1800 tankiem.

(Scherl)

IZJAUKTIE BOĻŠEVIKU PLĀNI ZIEMEĻOS

Boļševiku fantastiskie ekspansijas plāni noskaidrojas arvien vairāk un spilgtāk. Savu uzbrukumu valni Eiropai šie kultūras grāvēji bija rūpīgi sagatavojuši vairāku tūkstošu kilometru garā frontē no ziemeļiem līdz Melnajai jūrai. Sai plānā ietilpa arī ekspansija uz Skandināviju. To boļševiki sagatavoja pēc cieši nosprausta plāna. Šim nolūkam bija paredzēts izmantot abas līdzteku dzelzceļu līnijas ziemeļos: Murmanska - Ļeņingrada un Archangeļska-Maskava. Kā papildu ceļš bija paredzēta šķērslīnija Vologda - Ļeņingrada un vairāki līdzīgi papildu dzelzceļu un zemes ceļi no Murmanskas maģistrāles rietumu virzienā Kolas pussalā. Divas šādas dzelzceļa līnijas boļševiki izbūvēja līdz 1939./1940. g. kaņam pret somiem. Šīs Kolas pussalas boļševiki izbūvēja turienes iedzīvotājus — somu cilšu pārstāvis, viņu vietā nometināja krievus un dievidu apgabaliem.

Kad 1939. g. Vīcija bija aizņemta ar karu, operācijām rietumos, boļševiki izmantoja šo vībi paplašināt savām Skandināvijas iekarošanas operācijām paredzēto bāzi pret Somiju. Visi garnizoni bija apgādāti ar uzbrukuma ieročiem. Ziemeļaustrumos boļševiki izveidoja patstāvīgu kara rūpniecības rajonu.

Visiem šiem nodomiem strīpu pārvilka somi, noslēdzot ieroču brālību ar vācu karaspēku. Murmanskas dzelzceļa līnijas dievidu gals jau kopš pag. gada rudens ar Petrozavodskas ieņemšanu nav vairs boļševiku rīcībā. Šī dzelzceļa līnija ziemeļu daļā tagad katru dienu atrodas zem vācu un somu bumbvēdēju uguni.

Zinotājam izlūkam piesnigušajos austrumu kaujās laukos rūpīgi jāpārbauda katrs solis kur spert kāju. (Scherl)

Angļu viltība — maldu būves tanki nespēja maldināt vācu modros kaņavīrus viņu sekmiņajās uzbrukuma operācijās Ziemeļafrikas tuksnešī. (Scherl)

Ziemeļu frontes sektors, kur varonīgie sovjetu cīnītāji plecu pie pleca ar drosmīgajiem kaņavīriem jau kara sākumā deva boļševikiem citu pēc cita smagus triecienus, joprojām sagādā ienaidniekam vislielākas bažas, draudot pilnīgi nogriezt ceļu uz svarīgajām ostas pilsētām ziemeļos.

Šis naktas tvertnes Sumatras galvaspilsētā Palembangā tagad, tāpat kā visā pārējā ja-paņu ieņemtajā Holandes Indijā, zudušos angļiem, amerikāņiem un austrāliešiem. (Scherl)

Kādas vācu meitenes dzīves ceļš

OLGA VEIC
SAVU
PIENĀKUMU

Uzvarām bagātā vācu militārā fronte nav iedomājama bez dzimtenes frontes, par visām lietām ne bez vācu sievietes. Kā dzīvo vācu sievieti? Kā dzīvo vācu meitene? Kas tie ir par cilvēkiem, kas nenogurdami dara savu pienākumu kantoroš, fabrikās, augstskolās, slimnīcās, lai ar visiem spēkiem sekmētu tēvzemes uzvaru? Rādīsim kādas vācu meitenes dzīves ceļu, kas līdzīgi citām simtstūkstoš sievietēm plecu pie pleca ar kaņavīriem veic savu pienāku-

Plkst. 6 rītā sākas vācu jaunavas darba diena. Pusstunda pāriet apģērbjoties un sagatavojot brokastis. Tad radiofonā atskan rīta vingrošanas vadītāja komanda un tai paklausot, Olga izdara visdažādākās kustības, lai stiprinātu ķermeni un izvingrinātu plaušas. Kājas gaisā, rokas gaisā, dziļi pieļupieni un vēl dziļāki elpošanas vingrinājumi seko viens otram. Vingrošanai beidzoties, Olga jūtas mazliet nogurusi, bet arī pēdējās miega paliekas ir projām. Rīta vingrošana devusi spēkus visai darba dienai.

Plkst. 7 Olga sēžas pie brokastu galda, lai leibaudītu tasi kafijas ar sviestmaizi. Arī melnā kafija garšo labi, jo Olga apzinās, ka tagad ir karš.

Plkst. 10 vācu jaunava, kas veic savu pienākumu ieņemtos austrumu apgabalos, jau čakli strādā birojā, no stenogrammu bloka pārrakstot korespondenci. Šajā darbā viņai lieliski noder studiju brīvlaikā iegūtā prakse stenografijā un mašīnrakstīšanā. Olga nododas savam darbam ar visu sirdi, apzinoties, ka arī viņa ir viens loceklis lielajā saimē, kas veic austrumu apgabalu pārkārtošanas un jaunkārtošanas darbu.

Plkst. 1 iestādē sākas pusdienu pārtraukums un Olga steidzas mājās, lai mazajā virtuvītē pati sagatavotu pusdienu.

mu ne tikai valstī, bet visā vācu ietekmes sfērā. Tas ir Olgas K. dzīves ceļš, kas varētu būt paraugs simttūkstoš citām.

Viņa dzimusi 1920. g. Berlīnē. Viņas tēvs kādreiz bijis inženieris, tad piedalījies pasaules karā. Kopš 1918. g. viņš kļuva bezdarbnieks, židiski kapitālistisko aprindu upuris, kas toreiz valdīja Vācijā. Olga K. uzauga Berlīnē pēckaņa gados. Viņa redzēja komunistu demonstrācijas, viņas ausīs skanēja internacionāle un saucieni „Sveika, Maskava!”. Tēvs īsu laiku dabūja darbu, bet tad 1931. g. atkal bija bezdarbnieks. Viņa vaibstos bija lasāms viss pēckaņa Vācijas posts, viss bezmērķa dzīves izmisums. Tad nāca 1933. g. — lielais pagrieziena Vācijas un visu vāciešu dzīvē. Sākās valsts jaunzibūve. Vācieši sāka vaicāt pēc savām tiesībām. Arī atsevišķais cilvēks jūta, ka dzīvei atkal bija jēga. Līdz šim tas bija tikai nodokļu objekts, kam plūtokapitālistu interesēs bija jāsavāc meslu miljoni. Adolf's Hitler's šai izmantošanai darīja galu. Olga K. kļuva vadītāja Vācu jaunavu savienībā un piedzīvoja kopības jūtu atmodu, ko vācu tautai nesa nacionālsocialisti. Darbs Vācu jaunavu savienībā (Bund Deutscher Mädel) bija skaists un interesants. 1937.

gadā Olga K. iestājās Kolnes universitātē. Viņa studēja sociālpolitiku, Vācijas vēsturi un dzīvi interesējās par visiem sporta jautājumiem.

Kad 1939. g. rudenī sākās karš, Olga K. atstāja klausītavas, lai nodotos praktiskajam darbam. Viņa kļuva stenotipiste kādā lielā fabrikā. Vēlāk Olga K. pieteicās darbam ieņemtajos apgabalos. Tā viņa 1940. g. strādāja vācu iestādē Varšavā, tad Sen Žermenā pie Parīzes, 1941. g. vācu karaspēka vienībā Brūselē un beidzot 1942. g. Rēvelē. Ik dienas viņa veic ļoti daudz darbu, un ir nepieciešams rītenītis milzīgajā vācu frontes organizācijā.

Olgai K. ir glīts mazs dzīvoklis. Seit viņa ar sievišķīgu rūpību ierīkojusi sev omulīgu māju, kur pēc darba atpūsties. Par ko viņa sevišķi interesējās? Blakus vācu klasiķiem viņai īpaši tuvs ir Hans's Carrossa. Viņa ir kaislīga ping-ponga spēlētāja, un viņas mazais fotoaparāts to pavadījis visās viņas gaitās pa Eiropu. Kādas ir viņas privātās vēlēšanās? Lai tas, ko viņa mīl, tai biežāk rakstītu no frontes un ka viņē drīz atkal dabūtu atvaļinājumu. Olga K. zina, ka kara laikos nevar daudz vēlēties. Bet viņa atzīstas, ka bieži domā par to, cik jauki būtu pēc kara dzīvot kopā ar mīloto cilvēku. Bieži vakarā, pie klavierēm sēžot, tā sapņo par nākotni. Viņa nešaubīgi tic savai laimei un Vācijas uzvarai, kas ļaus pilnīgi izveidot Jauno Eiropu, no kuņas tā jau daudz ko redzējusi.

L. V.

Plkst. 6 vakarā darba diena beigusies. Vakara stundas var izmantot dažādiem laika kavēkļiem un sporta nodarbībām. Viens no iemīļotākajiem sporta veidiem Olgai ir galda teniss, kuļam viņa nododas ar lielu aizrautību. Viņa aktīvi piedalās visos galda tenisa turnīros un jau vairākkārt guvusi labus panākumus.

Plkst. 9 vakarā sastopam Olgu pie klavierēm, atskanojot iemīļoto autoru kompozīcijas un dzimtā novada tautas melodijas.

INDIJA 400 MILJONU CIETUMS

Indiešu svētā upe
Ganga pie Benaresas.

Karš Austrumāzijā arī Indiju nostādījis pasaules politikas degpunktā. Arī Tālajos austrumos visa nolēis citādi nekā plūto-krati iedomājās. Pēc Singapuras krišanas un Banguas ieņemšanas Japāna kļūdzina pie cietuma vārtiem, kurā angļi kopš gadu simtiem nevilcīgās apstākļos tur ieslodzīti 400 milj. cilvēku. Japānas cīņa sekmes arī Indijas problēmas atrisināšanu. Tāpat spriedis tiesu par Angliju, kas gadu simtiem noziedzīgi izturējusies pret indiešu tautu.

Tāda ir civilizācija angļu izpratnē. Ceļu būves vissmagākajos darbos angļi nodarbina sievietes un pat mazus bērņus.

Slavenā Tadžmahalas pils, kas viscaur celta no tīra marmora.

Ko Indija nozīmē Anglijai? „Kad mēs uzvarējam indiešu tautu,” saka Mekolejs, lielākais Anglijas vēsturnieks, savā lorda Klaiņa dzīves aprakstā, „tā skaita ziņā bija 10 reiz lielāka par amerikāņu tautu spāniešu iekarojumu laikā un tikpat kultūralā kā viņas uzvarētāji. Tā bija uzcēlusi lielākas un skaistākas pilsētas par Saragosu un Toledu, un viņas celtnes daļuma un dārguma ziņā bija pārākas par Seviļas katedrāli. Tai bija bankas, bagātākas par visbagātākām Barselonas vai Kadisas bankām, un tās vicekaraļu greznums pārspēja katoļu Ferdinanda greznumu.”

Bet šī spožā pasaule nebija politiski vienota. Angļi to viegli pieveica. Ar diplomātiskām sarunām, uzbekšanu un draudiem, ar slepkavībām, indi un korupcijām viņiem izdevās Indiju dabūt savā varā. Līdz ar to 1757. gadā iesākās liela stila izmantošana. Indijas bagātība kļuva par angļu varas pamatu. Gadsimtu pēc gadsimta angļu pārvaldnieki no indiešu tautas izspieda miljardus. Nav brīnums, ka indiešu naidis pret šādu svešnieku varmācību beidzot uzliesmoja 1857. g. dumpī. Londona apzinājās briesmas. Kopš tā laika Anglija aizvien par jaunu mēģinājusi ar diplomātijas līdzekļiem uzturēt savu spaidu varu par Indiju. Katreiz grūtā brīdī imperija apsoliņa Indijai brīvību. Karaliene Viktorija lika paziņot, ka viņa piešķiršot saviem Indijas pavalstniekiem zināmas politiskas tiesības. Un tiešām, no 300 milj. indiešu 5 personas iecēla par padomes locekļiem ar uzdevumu eventuāli dot vicekaralim nesaistīgus padomus likumdošanā.

1892. g. atjaunoja solījumu pieaicināt indiešus viņu pašu lietu pārvaldē. Bet arī

šis solījums palika tikai uz papīra. Toreizējais vicekaralis nedomāja turēt savu vārdu. 1908. g. karalis Eduards VII paziņoja, ka deputātu kameras sistēma tikšot paplašināta. Bet arī šo niecīgo autonomiju nepiešķīra. Indieši šo karaļa solījumu lausanu nosauca par „labi apsvērtu un cinisku smilšu kaisīšanu acīs”. Pasaules kara laikā Anglija atkal ar tukšām frazēm centās Indiju pakļaut saviem nolūkiem. Vairāk nekā 621.000 indiešu spieda svešumā kalpot angļu armijā, 475.000 indiešu civilistiem bija jāveic citi pienākumi ārzemēs. Anglija spaidu kārtā lika indiešiem, ko jau gadu simtiem bija izmantojusi, samaksāt Britānijai 2,5 miljardus zelta marku. Arī pēc pirmā pasaules kara Anglija joprojām mājīga Indiju ar brīvības solījumiem. Nekas netika izpildīts. Gandiju un viņa domu biedrus iemeta cietumā, simttūkstošiem lika nomirt badā. Ja vien kur mānija indiešu brīvības ilgas, tūlīt britu varasvīri bez žēlastības lika runāt ložmetējiem.

Tagad pienākusi Indijas likteņa stunda! Japāna devusi ārējo ierosinājumu, un jau redzamas tā sekas. Indijas brīvības cīnītājs Subhass Čandra Bose nāk ar uzsaukumu saviem tautiešiem, kur starp citu paziņo: „Britu imperijas uzvara mums nozīmē mūžīgu verdzību. Indijas atbrīvošanās iespējama tikai tad, ja šī imperija iet bojā. Tāpēc ikviens indietis, kas šai brīdī darbojas Britānijas labā, strādā pret savas zemes istajām interesēm un kļūst par nodevēju”. Un citur Indijas brīvības cīnītājs izsakās: „Ja es apskatu jaunāko vēsturi no augstāka viedokļa, tad man viena lieta kļūst pilnīgi skaidra: tāpat kā pēdējais pasaules karš nobeidzās ar imperiju iznīcināšanu, tā šis karš beigsies ar britu valsts sadalīšanos, un modernās politikas pēdējais anachronisms.”

Subhass Čandra Bose ir viens no īstajiem Indijas brīvības sludinātājiem. Viņš dzimis 1897. g. Bengalijas provincē, studēja Kalkutā un kļuvis pazīstams ar teju visu savu darbu par Indijas brīvības cīņas vēsturi.

Tā kā viņš dedzīgi piedalījās šai cīņā, angļi to vairākkārt vajāja un 8 gadus noturēja cietumā ieslodzītū.

Viņa brīvības sludinājumi ievirzījuši Indijas problēmu jaunā stadijā. Anglija jau jūtas briesmas. Tāpat kā pasaules kara laikā arī tagad tā izlieto visus līdzekļus, lai noturētu Indiju savas ietekmes sfērā. Par Londonas satraukumu spilgti liecina nese-

nais sensacionālais Reutera ziņojums: „Oficiāli ziņo, ka Kripss sevišķā uzdevumā dodas uz Indiju. Kripss apspriedisies par militāro stāvokli ar Indijas vicekarali un virspavēlnieku. Šī apciemojuma oficiālais nolūks ir iegūt piekrišanu Britānijas valdības konstitūcijas priekšlikumiem, lai patūrētu noteikšanu par Indiju.” Čerčilam tāpat ir jauns plāns, kā piekrāpt savu izmantošanas objektu. Atkal, kā jau dažu labu reizi agrāk, Indijai apsola brīvību, bet nedomā turēt vārdu. Arī šoreiz visi solījumi ir tikai lielisks indiešu tautas piemānīšanas manevrs. Staļina rokas puisis Londonā plūtokrats Kripss skaidri zina, kā-

di mērķi tam jāsasniedz Indijā. Jāsaglabā Anglijai Indijas saimnieciskie labumi un ar indiešu cilvēku masām jāaizkavē imperijas sabrukums. Pašreiz Anglija visu var zaudēt. Šai cīņā, kur izšķiras Britānijas dzīvības un nāves jautājums, tā izlieto ikvienu ieroci. Kripsa brauciens uz Indiju ir zīme, ka angļiem jau ūdens smejas mutē.

Lai gan Indija ir iekšēji nevienprātīga un tai vēl būs jāpārvar daudz šķēršļu, tomēr visa pasaule jutīs simpatiju pret Subhasa Čandras Bose nostāju, kad viņš savas tautas vārdā izsaucas: „Tāpēc priecāsimies, ka Britānijas imperija, mūsu iedzimtais ienaidnieks, taisās sabrukt zem trīspaktu valstu triecieniem! Priecāsimies par japāņu armijas spožajiem un ātrajiem panākumiem Tālajos austrumos! Priecāsimies, ka Versajā nodibinātā vecā pasaules kārtība sagrūst mūsu acu priekšā! Un priecāsimies par rīta blāzmu, kas Indijai atnesīs brīvību un taisnību, laimi un labklājību!”

Anglijas vara Tālajos austrumos grīojas. Angļu cietokšņi cits pēc cita krīt. Drīz pienāks diena, kad tiks pārrautas Indijas cietuma važas, kuŗā pašreiz vēl nebrīvībā nīkst 400 miljoni!

R. P.

Machatma Gandijs — indiešu brīvības cīnītājs, kas visu savu dzīvi veltījis cīņai pret angļu virskundzību Indijā.

Nevienu brīdi nav rimusi indiešu cīņa par savas tautas brīvību. Šī cīņa sevišķi asa bijusi kalnu apgabalos, kur kalnieši līdz pat šai dienai ieročiem rokās joprojām pretojas angļu armijai. Nav līdzējušas arī daudzās angļu rīkotās soda ekspedīcijas. Indiešu pretestība nav salauzta. „Laikmeta” arch. uzņēm.

SAZVĒRŅIEKI UN PUČISTI

PLŪTOKRATISKO DEDZINĀTĀJU NEVEIKSME

PRIEKŠ VIENA GADA BALKĀNOS

Tai laikā, kad notikumi Tālajos Austrumos ar drāmatisku spar tuvojas augstākajai pakāpei, Eiropa vēl min savu nākamotikumu mīklu. Līdzšinējā kara norise rādījusi, ka ikviens pavasaris bijis savienots ar liktenīgi izšķirēju darbību. Mēs nezinām, ko nesīs nākamās nedēļas un mēneši. Tai vietā mēs varam atskatīties uz notikumiem priekš viena gada. Ja ļaujām atmiņās risināties 1941. g. kronikas filmai, tad datu kalendārs 1941. gada janvārī rāda amerikāņu pulkveža Donovena apciemotumu Belgradē ar Ruzvelta uzdevumu veicināt kara izplēšanos Balkānos.

30. janvārī Berlīnes Sporta pilī Vadonis paziņoja: „Mēs stāvam šeit uz šī kontinenta, un, kur mēs stāvam, no turienes neviens mūs nedabūs prom. Mēs esam radījuši sev noteiktas bāzes, un, kad stunda nāks, mēs atvēzēsīmes izšķirīgiem sitieniem. Ka laiku mēs esam izlietojuši šim nolūkam, to šīnī gadā kungi varēs vēsturiski pieņemt zināšanai.” 22. februārī pasauli pārsteidza paziņojums, ka vācu Afrikas korpus blakus Itālijas karaspēkam Ziemeļāfrikā iestājies cīņā pret kopīgo ienaidnieku. 1. marts atnesa Bulgārijas pievienošanu triju valstu paktam, 2. marts — vācu vienību iesoļošanu Bulgārijā, lai — kā bruņoto spēku virspavēlniecība toreiz paziņoja — nodrošinātos pret angļu pasākumiem Eiropas dienvidaustrumos.

Vācu miera akcijas virknei vajadzēja turpināties 25. martā ar Dienvidslāvijas pievienošanu triju valstu paktam. Tagad mēs zinām, ka drāmatiskie notikumi, kas sākās tai dienā un ko plūtokrati sākumā apsveica, vēlāk izvērtās par izšķirīgu Anglijas sakāvi. Arī šai gadījumā pierādījās, ka kara kūdītājs Čerčils un Ruzvelts darinājuši savus plānus bez Vācijas.

Tūlīt pēc atgriešanās no Vīnes, kur Belvedera pilī bija parakstīta Dienvidslāvijas pievienošanās triju valstu paktam, ar militāru apvērsumu Belgradē gāza Cvetkoviča valdību. Nepilngadīgais ķēniņš Pēteris proklamēja ķēnišķīgās varas saņemšanu un iecēla ģenerāli Simoviču par ministru prezidentu. 5. aprīlī līdzīgi bumbas sprādzienam pasauli pārsteidza neuzbrukšanas un draudzības pakts starp Padomju savienību un Dienvidslāviju. Tas bija kā rūsas zibens, kas vēstī liela negaisa tuvošanos. Tai naktī Belgradē, kur Padomju savienība pameta savu citkārt uzmanīgo izturēšanos un Staļins atklāja savu rūpīgi sargāto plānu noslēpumu, noskaidrojās, ka Kremļa pretēji līgumiem, kas noslēgti ar Vāciju, cenšas to iznīcināt. Te visai pasaulei kļuva redzams, ka Maskavas varasvīri savā politikā pret Vāciju nedomā izturēties godīgi, bet gan, ka viņiem svarīgi iegūt laiku. Tā saucamais draudzības pakts ar Dienvidslāviju bija tālu saskatāms bolševistiskā imperiālisma tieksmju izpaušanās uz kundzēties Eiropai. Redzot šādas vētras zīmes, Vācija nevarēja palikt bezdarbīga. 6. aprīlī Vadonis kādā uzsaukumā paskaidroja: „Vācu valsts kopš šī rīta atrodas cīņā pret Belgrades uzurpatoriem un cīņā pret tām savienībām, ko Anglija atkal mēģina izvirzīt no Balkāniem pret Eiropas mieru. Vācu bruņotie spēki noliks ieročus šais apgabalos tikai tad, kad Belgrades sazvērnieku aprin-

das būs galīgi gāztas un arī šo apgabalu pēdējais angļis būs atstājis kontinentu. Nelaimīgi apstulbotajām tautām jāizprot, ka viņām par to jāpateicas tikai visļauņākajam „draugam”, kāds kontinentam kopš trīssimts gadiem bijis un ir: Anglijai.

Dienvidslāviju izdzēsa no Eiropas kartes. Dzima jaunā Kroātija, un ārdītājiem spēkiem dienvidaustrumos pārliecinātā veidā nostādīja priekšā Eiropas kārtības gribu.

Nav noslēpums, ka augstāko serbu virsnieku aprindās pastāvēja opozīcijas novirziens pret pavaldoni princi Paulu, kas pēc zināmā Marseļas atentāta vadīja Dienvidslāvijas notikumus. Piekukuļojot ar angļu un amerikāņu zeltu, angļu slepenajam dienestam bija izdevies atrast labprātīgus darba rīkus lidotāju ģenerāļa Simoviča un pulkveža Tomiča personās. Sekoja blēžu spēle ar jauno ķēniņu. Pulkvedis Tomičs, kas ar Pēteri II jau ilgu laiku bija draudzīgās attiecībās, ielūdza viņu auto izbraukumā un tai laikā izklāstīja viņam troņa ieņemšanas plānu. Pēc četrus stundu ilgām pārrunām Pēteris II Ničas tuvumā parakstīja dokumentu, ar ko Simovičs tūlīt stājās pie darba. Viņš pavēlēja lidotāju virsnieku grupai ieņemt Belgrades telefona centrāli un paziņoja armijai, ka Pēteris II uzkāpis tronī un viņam uzticējies sastādīt jauno valdību. Mazliet vēlāk viņš deva trauksmes pavēli Belgrades garnizonam un lika ieņemt sabiedriskās ēkas un svarīgākos satiksmes punktus. Viņš baidījās, ka ķēniņa garde, kas bija uzticīga pavaldonim princim Paulam, varētu sarīkot pretpuču. Paula pusē bija arī ģenerālstāba priekšnieks Kosičs un ģenerāļi Drinčičs un Leko. Četri virsnieki izrāva Kosiču no gultas, ieslēdza važās un aizveda. Drinčičs un Leko mēģināja izbēgt, bet ceļā viņus apcietināja. Tai pašā naktī apcietināja arī ministru prezidentu Cvetkoviču.

Pēc ģenerālstāba priekšnieka apcietināšanas ķēniņa garde vairs neizrādīja nekādu pretestību. Pēc Tomiča pavēles pavaldonis princis un abi līdzpavaldoni parakstīja atteikšanās paziņojumu, kas tūlīt stājās spēkā.

Puča teātris bija izdevies. Kad otrā rītā, 27. martā, iedzīvotāji uzzināja, kas naktī noticis, viņi, angļu un bolševiku agentu sakūdīti, pārdzīvoja lielu satraukumu. Mežonīgākā šovinisma vilnis trakoja pilsētā. Dienvidslāvijas drāma bija sākusies. Tās norise jau zināma. Vēl tikai jāatzīmē Ruzvelta loma kara izplēšanā dienvidaustrumos. Jo vairāk vācu uzvaras mazināja Anglijas prestižu, jo atklātāki pēc Ruzvelta pavēles amerikāņu diplomāti atbalstīja Anglijas un tās sabiedroto lietu. Dolars ripoja. Amerikas ziņu dienests, ko vadīja Amerikas pilsonis, pēc izcelšanās serbs — advokāts Radins, organizēja kūdišanu pret vāciešiem. Radina nams Gladstona ielā 11 kļuva par USA kara izplēšanās centrāli. Tā kā pučista ģenerāļa Simoviča un Radina nami bija kaimiņos, abi bez bailēm, ka tos varētu atklāt, satikās gandrīz ik dienas, kaldinādami savus plānus. 1941. g. 23. janvārī Belgradi apciemoja Ruzvelta personīgais pārstāvis pulkvedis Donovens. Viņam bija apspriedes ar daudzām vadītājām personām, un Zemlinas lidostā notika liktenīgā noruna, kurā lidotāju ģenerālis Simovičs deva solījumu Ruzvelta sūt-

Kaujās ap Belgradi cieta vecā ķēniņa pils. Jumols ar ķēniņa kroni nogāzās pils parka apstādījumos. Daudzi belgradiēši šo postījumu uzlūkoja simboliski.

nim novest Dienvidslāviju bezdibens malā. Simtiem angļu un amerikāņu propagandas samaksātu agentu ar brošūrām un skrejlapinām mēģināja serbu tautai padarīt patīkamu ceļu uz pašnāvību. Visai šai rīcībai par spīti Dienvidslāvijas vadītāji nolēma pievienoties triju valstu paktam. Tikko šis lēmums kļuva zināms, amerikāņu sūtnis sers Arturs Bliss-Lēns steidzās uz Dienvidslāvijas ārlietu ministriju, lai izteiktu savu nemienu un paziņotu, ka Vašingtonas valdība bloķējusi Dienvidslāvijas zeltu un vērtspapirus, kas atradušies Amerikas bankās. Viņa angļu kollega sers Ronalds Kempbels 24. martā iesniedza Dienvidslāvijas ārlietu ministrijai asu protesta notu.

Notikumi, ko izbeidza vācu prettrieciens, pierādīja, ka no Serbijas puses ir bijis ārprāts sekmēt Anglijas veikalus un mēģināt traucēt Eiropas kārtību dienvidaustrumos. Belgrades sazvērniekiem un pučistiem vācu šķēps devis vērā liekamu pamācību. Atkal pierādījās par pareiziem Vadoņa vārdi, ko viņš teica 1941. g. 30. janvāra runā: „Mēs esam iekalkulējuši ikvienu iespēju.”

Tagad Eiropa iet pretim jaunam pavasarim, un atkal tie ir lieli notikumi, kas vispārējos vilcienos jau tagad nojaušami. Ikviens, kas spējīgs izprast laika zīmes, zina, ka arī šī gada beigās pasaules un Eiropas pārkārtošanā atkal būs veikti daži soļi uz priekšu pēc kārtotāju valstu mērķtiecības.

(12. turpinājums.)

Pirmās dienās viņai nelika mieru. Pirmā atskrēja Tālavš ar sulīgu tulpju pušķi. Viņš sēdēja divas stundas pie Sniega Rozes gultas un steidzīgi klabināja rakstammašīnu. Tālavš pirmais gribēja pārsteigt avīzniekus ar sīku liktenīgā kritiena aprakstu. Ņemdams palīgā fantaziju, Tālavš iztaisīja rakstu veselai lapas pusei. Tanī bija pat aplēsta summa, kas Sniega Rozei būtu jāsaņem no apdrošināšanas biedrības, ja meistare vairs nevarētu slēpot. Sniega Roze aizsvieda „Šodienu”, Tālava profesionālā nesmalkjūtība viņai sāka derties. Nē, viņš nebija tas vīrs, ar kuru Sniega Rozei ejams viens ceļš. Jā, bet kas tad? Vai cēlais norveģis Dāgs Gundabrandš?

Pirms braukšanas uz Davosu pie Sniega Rozes atvadīties atnāca „olimpieši”. Viņi, tāpat kā Ziemas biedrības priekšnieks Igats, bija gluži nolaidušies. Sniega Roze bija olimpiešu zvaigzne. Viņi cerēja, ka šogad Baiba Lielupe izcīnīs Eiropas meistarētes titulu, un nu... Cerība izkusa kā sniega pārslā saulē. Samulsuši viņi atnesa Sniega Rozei kamēliju grozu un nezināja ko runāt, vai par Davosu, vai Gaiziņkalnu. Lūdums pat aizmirsa, ka ienācis slimnīcā, un meklēja savu lielo pīpi, Daugavietis burzīja rokā to pašu nelaimīgo „Šodienu”, tikai lēkšanas meistars Dorainis mēģināja jokot un runāja par rekordiem. Viņi visi jutās it kā vainīgi, ka ļāvuši Sniega Rozei vienai pašai vējainā vakarā iet uz kalnu un lēkt no tramplīna. Nebūtu tā vakara... Vienu brīdi Baiba gribēja uzrakstīt Dāgam Gundabrandam mazu vēstuli un iedot savam audžu tēvam Līdumam, lai aizved uz Davosu, bet ko gan viņa — gultai piesieta — varēja rakstīt? Olimpiešiem atvadoties, viņa nedroši lūdza, lai sveicina „vecu norveģi”... Tas bija viss. Sniega Roze, kā visi ļoti veseli cilvēki, kaunējās par pēkšņo negadījumu un negribēja to pieminēt. Atnāca arī Rūsiņš ar Ritīņu, kas taisījās uz studentu slēpošanas sacīkstēm Igaunijā. Kalējniece bija tik priecīga par meistarētes nelaimi, ka neprata to pat noslēpt. Viņa auštīgi nenēja, kad Sniega Roze runāja par slēpošanu. Gaidas kundze juta atvieglinājumu, kad viņi aizgāja. Sportisti nāca viens pēc otra. Cits ziņkārības, cits pienākuma labi tomēr draudzības dēļ.

Sniega Rozes istabu pirmajās dienās piekrāva puķēm. Tur bija podi un grozi, kas bija bezgaumīgām krāsotām skaidām

un zīda lentām, bija arī atsevišķi ceriņu zari, stīvās kallas, kuņas Sniega Roze pagalam necieta, un dārgās kaislīgās orchidejas, kas smaržoja vienkārši pēc Latvijas jāņuzālēm.

Tuvākie draugi nāca paši viņu apmeklēt, tālākie paziņas atsūtīja puķes un labas veselības vēlējumus aploksnēs. Sākumā Sniega Roze steidzīgi atvēra katru aploksni, viņa meklēja Antona Griķa vārdu, bet tā nebija. Visi laikraksti jau sen bija aprakstījuši negadījumu Gaiziņkalnā un nožēlojuši meistari Baibu Lielupi, kas nevar piedalīties ziemas sporta olimpiādē, Griķim vajadzēja to zināt. Bet viņš, Sniega Rozes uzmācīgais pielūdzējs, nelikās ne zinis par meistarētes nelaimi. Baibu tas kaitināja. Visi, visi, pat nejausi gadījuma paziņas izteica līdzjūtību daiļajai sportistei, tikai ne Antons Griķis, kas bija izlaidis tirgū smaržu „Sniega Roze”.

Man viņa puķu un smaržu nevajag, domāja Baiba gulēdama, bet kā viņš var manu likteni neievērot. Sniega Rozes patmīlību Griķa vienaldzība skāra kā ass dardzis. Viņa dusmojās, ka tai tik daudz jādodomā par šo iedomīgo Griķu Dailas brāli, bet katrī soļi slimnīcas gaitenī, katrs puķu pušķis kopējas vai mātes rokā, katrs tālruņa zvans lika iedomāt: Antons Griķis...

Bet pagāja nedēļa, pagāja otra, un no Griķa nebija ne vēsts. Par tādu nelgu nav vērts domāt, nolēma Sniega Roze, un tanī pašā brīdī redzēja Griķa zobgalīgās acis. Tas jau bija posts.

Kaut es būtu Davosas maigajā gaisā, vēlējos Sniega Roze, tad es būtu brīva kā vējš un nemaz nezinātu, kas ir vientuļas stundas pelēkā slimnīcas istabā. Par tādu Griķi es tikai tad pasmietos, jā, pasmietos. Dāgs Gundabrandš viņai atsūtīja no Šveices telegrammu un lūdza, lai viņam raksta, bet Sniega Roze nezināja, ko. Viņa salocīja dārgo telegrammu, palika zem spilvena un mīklām acīm raudzījās sienā. Kāpēc viņa viena kritiena dēļ bija palikusi tik jūtīga? Viņa, stiprā, sīkstā Sniega Roze, kuņai nekas mūžā nebija spējis un kas nesaprata vārdu „nervi”.

Sportistes lepnums viņu mocīja kā slāpes. Viņa būtu, jā, būtu kļuvusi Eiropas meistare, būtu parādījusi visai pasaulei, cik tālu latviešu meitene lec no tramplīna. Nu viņai bija jāguļ kā kroplai, uz muguras, ar ģipša blūķi kājas vietā...

Ko viņa varēja rakstīt Dāgam Gundabrandam, ko? Dāgs tagad Davosā valdzi-

nāja skatītājus ar savu skaistumu un veiklību, kamēr viņu māte ar kopēju cilāja un pienesa pie gultas ēdienu. Tas bija briesmīgi. Aiz rūgtuma Sniega Roze nerakstīja Dāgam ne vārda.

Kādu dienu, kad māte bija aizgājusi uz pilsētu nopirkt augļus un Baiba mēģināja lasīt tikko pārtulkotu ziemeļnieku romānu, gaitenī atskanēja pasmagi soļi. Sniega Roze aizvēra grāmatu un gaidās saglaida matus — kāds nāca pie viņas. Durvis bikli pavērās, un, sasarcis no āra un uztraukuma, tanis parādījās Andris. Viņa pelēko vadmalas svārku kabatas bija piebāztas tik pilnas āboliem, ka viens, vareni sārts un apaļš, Andrim sperot soli uz Sniega Rozes pusi, izvēlās no kabatas un priecīgi aizripoja pa grīdu. Pūsis sasarka vēl vairāk, bet nezināja ko darīt, jo rokās viņš turēja Maijas sasainotās medus kāres.

„Nāciet vien šurp, Andri, lai tas ābols paliek. Pastāstiet, ko jūs darāt Gaiziņos,” Baiba smaidīja.

„Maija jums sūta sveicienu un citi mājnieki arī. Bet kā jūs jūtaties, Sniega Roze?” Andris kā izbijies paskatījās uz ģipša saiņiem.

„Paldies, Andri, ne tik koši kā Gaiziņos,” meistare atbildēja un ielika Andra cietajā plaukstā savus slaidos pirkstus. Andra pelēcīgās acis viņā raudzījās silti, un vadmalas svārki smaržoja pēc laukiem. Kad Andris, izkrāvis ābolus no kabatām, apsēdās uz krēsla pie viņas gultas, Sniega Roze sajuta vēl citu smaržu — Andris savos nepaklausīgajos, cietajos matos bija bagātīgi saziēdis dadžu eļļu.

Sniega Roze koda ābolā un raudzījās Andrī — cik nopietns un svinīgs viņš šodien izskatījās ar sniegaino apkaklīti un melno kakla saiti.

„Es lasīju „Šodienā”, ka jūs vairs nevarēšot tā slēpot kā līdz šim, Sniega Roze,” Andris neveikli ieminējās.

Meistare smējās. „Tas Tālava izgudrojums, Andri. Profesors Medāns apgalvo, ka manas kājas būšot vēl lokanākas.” Sulīgais ābols lūza viņas baltajos zobos. „Bet ja nu jūs vairs tomēr nevarēsiet piedalīties sacīkstēs,” lauku zēns stūrgalvīgi turpināja, „tad nāciet uz Gaiziņiem un ierīkojiet tur slēpošanas skolu. Es vēl paplašināšu dzīvojamo māju, un pavasarī mēs saņemsim no Ķeguma strāvu, būs visas labierīcības. Jūs stāstījāt, ka ārzemēs esot tādas skolas.”

„Sirsnīgs paldies, Andri, bet es teicu, ka nākamajā ziemā būšu atkal meistare. Mani

kauli sadzīs. Slēpošanas skolotāja... Nu, tam vēl laika diezgan." Bet klusais tūristu mītnes saimnieks neatlaidās. „Sniega Roze, es domāju, palieciēt Gaiziņos pavisam... Nē, nē, jums nebūs jārūpējas par kūti un virtuvi, to darīs Maija. Jums piederēs viss augšējais stāvs ar lieveni. Es jums pasūtīšu vieglu oša laivu un tad jūs vasarās varēsiet dzīvot pa ezeru saulē un vējā. Nekā jums netrūks. Puķes ziedēs jums, bites nesīs medu, āboli un ogas gatavosies jums...” Andris, par savu sapni sajūsmīnājies, pādroši turpināja. Tik daudz drosmes Andrim, pelēkajam zemes arājam! Sniega Roze pārsteigta nolaida roku ar iekosto ābolu uz palaga. Viņa nezināja ko teikt un mēmi raudzījās Andra vestes izgriezumā. Gaiziņkalna saimnieks viņu bildināja, bildināja tāpat kā kalnu inženieris Dāgs Gundabrandis... Baiba klusēja, un Andris samulsis vīstīja pirkstus. Ja skaļrunī neskanētu mūzika, Sniega Rozes kluššana viņu mocītu vēl vairāk.

„Andri,” Sniega Roze beidzot lēni teica, „nepemiet jaunā manu atbildi, bet vientuļās lauku mājās, kaut arī Gaiziņkalnā, visu mūžu... nē, to es nevaru.”

Lai novadītu sarunu citur, Baiba jautāja par sniegu, Viesuli un saimniecības sīkumiem, tikai Andris sēdēja kā apmāts. Viņš bija cerējis, ka kāju lūzums lauzīs arī Sniega Rozes lepno dabu, vienu neprātīgu brīdi cerējis. Cik smieklīgi! Un Andris gribēja noraust sviedru lāses, kas kaunā aplāja pieri, svārku piedurknē. Nē, Andris nebija nācis istā laikā. Sniega Roze bija tā pati slavenā slēpošanas meistare, kuŗu Andris jau pazina piecus gadus. Rekordu un vīriešu izlutinātā meitene. Un puisis sēri nopūtās. Bet Sniega Rozei likās, ka Andris viņu tāpēc uzrunājis, lai varētu Gaiziņkalnā iekārtot slavenu slēpotāju viesnīcu un ar meistares Baibas Lielupes vārdu pievilkt tūristus. Andra dziļās jūtas viņai paslīdēja gaŗām nemanītas.

Kad smagais lauku puisis atvadījās, Sniega Roze redzēja viņa bēdīgās acis. „Lai jums labi klājas, Sniega Roze, un lai jūs ātri izveselojaties,” aizsmakušā balsī teica Andris. Viņš aizgāja, galvu nodūris, kā dārznieks, ko padzītu no paša kopta rožu krūma un neļautu viņam nevienu lapiņu noplūkt. Istabā palika tikai lauku dvēsmļa.

XXVII.

Ar Sniega Rozes laužto kāju nebija labi. To viņa pati redzēja no prof. Medāna, bet visvairāk — no asistenta Skujas sejas. Kāja bija laužta potītes vietā un pēdā. Katru reizi, apskatot ģipsa apsēju, asistenta zemās uzacis viegli pacēlās. Profesora seja gan bija vienaldzīga un nopietna kā parasti, tomēr šai vienaldzībā Sniega Roze saskatīja mazas, mazas šaubas. Ar to viņai pietika. Un Sniega Rozes nojauta nevilā. Kādu dienu viņu atkal uzlika uz ra-

tiņiem un aizveda operāciju istabā. Cauri ģipsim spiedās smaga smaka, nebija kaut kas kārtībā ar kaulu. Profesors Medāns klusēdams sagatavoja otru apliekamo. Veselības dieve bija saspītējies pret Sniega Rozi.

Puķu plūdi aprima, un draugiem apnika nākt. Baiba gulēja savā istabā un raudzījās pelēkajos griestos. Kāja bija no jauna ģipsēta. Kas bija ar viņas pēdu? Profesors Medāns teica tikai savu parasto: „Chirurgija spēj visu,” bet Sniega Rozē tas radīja šaubas. Asistents Skuja viņu apmeklēja katru priekšpusdienu. Viņš ienāca ātriem soļiem, turēja savas šaurās rokas baltā ārsta apmetņa kabatās un prasīja vairāk Gaidas kundzei nekā pašai Baibai: „Kā klājas meistarei?” Reiz, kad Gaidas kundzes nebija istabā un mūsu kaut kur aizsauca, Sniega Roze nevilcinājās.

FRIDRICHS GULBIS

ZĪLES VĒSTS

*Māte lakatu saņņaudza delnā,
Sen kas bij palicis mikls.
Šķīta: pie loga kāds pusnaktī melnā
Piesīta — džīnkstēja stikls.*

*Trūkās un skrēja kā meitene lidu.
Tumšumā ieurbās skats.
Atrāva durvis līdz istabas vidu:
Vēsts tik, vai pārnācis pats.*

*Putēja sniegi — balts padebess laidās.
Vairāk nebij nekā.
Māte uz sliekšņa sastinga gaidās
Sarmainā klusumā.*

*Nolaidās zīle tai viegli uz pleca,
Vieglāk kā sniegpārsla krīt.
Vai tā teiksma nestāsta veca:
Gaidāmo nesagaidīt.*

*Klausās māte, stiepj trīsošu roku.
Durvis smagi krīt ciet.
Krēsla ap sveci auŗ pelēku loku.
Stundas kā sapņi iet.*

„Ārsta kungs, kas notiks ar manu kāju?” viņa jautāja, slimnīcā drusku noaugušos matas no deniņiem atbīdīdama. Jaunais chirurģs cauri savām raga acenēm palūkojās drošsirdīgajā slēpotājā. „Baidos, ka jums būs jāatmet slēpošana. Lūzums ir pārāk sarežģīts...”

Sniega Roze mazliet nobālēja un saknieba lūpas. Sniega kalni, saule, sacīkšu tiesneši, viss viņai mirklī pazibēja gaŗām. Viņa jūta ap sevi virpuļojam smalku, saušu sniegu, dzirdēja slēpju čirkstēšanu, atcerējās, kā smaržo zābaku un siksnu ziede... Tas bija briesmīgi.

„Es domāju, jūs neesat glēvule,” kā no liela tāluma skanēja asistenta balss, „un kliba jūs nebūsi. Varbūt pēdā būs drusku stīvāka...”

„Nē, glēvule es neesmu,” nicīgi atbildēja Sniega Roze. Tanī brīdī viņa būtu jāvusī nocirst iesaiņoto kāju pavisam.

Kad Gaidas kundze atgriezās, viņa atrada meitu vienu. Baiba gulēja aizvērtām acīm un nesacīja nekā. Dzeltencos ripuļos, kas griezās acu priekšā, viņa redzēja tikai kalnus — lēzeno Gaiziņa pakalnu, lepnos Alpus un vientuļos Norveģijas kalnu slēpotāju ceļus. Ar asu neizsakāmu smeldzi viņa aicināja sniega burvība. Viņa, Baiba Lielupe, nevarēs slēpot, vai tā bija taisnība? Nē, nē, tas nevarēja būt! Ārsts tikai jokoja. Vai — viņš nemaz nezināja, ka kāja sadzīs. Jā, protams, nezināja. Kāpēc tad profesors Medāns neteica nekā? Bet ja nu tomēr... Pašos labākajos gados viņai būs jāatstāj slēpotāju saime mazas vainas dēļ. Sniega Roze nekļūs Eiropas meistare... Arī Latvijā viņas rekordus pārspēs kāda cita, varbūt pīprā Kalējniece. Nē, lēkšanā viņai konkurentes nebūs, nekad. Lai asistents melš, Sniega Roze lēks, lēks tāpat kā agrāk. Ar savu gribu viņa pārvarēs visu. Kāja būs drusku nepaklausīga, drusku stīva, drusku jutīga. Varbūt otrādi — potīte būs pārāk vaļīga? Nu, tad viņa nēsās gumijas saiti, bet slēpos tāpat — visi to redzēs. Baiba gribēja sparīgi pārsvieties uz sāniem, tāpēc Gaidas kundze satvēra viņas roku.

„Kāpēc tu esi šodien tik nemierīga, Baiba?” māte maigi jautāja.

„Tāpēc, ka mana pēda ir druskās, māmuļa.”

„Priecājies, bērns, ka nelauzi mugurkaulu,” Gaidas kundze mierināja, „un neaizmirsti, ka tavš tēvs bija tikpat pārgalvīgs kā tu...”

Bet Sniega Roze dzirdēja tikai skaļus slēpotāju saucienus nobraucienā, dzirdēja tiesneša svilpi, skatītāju gaviles... Kur palika viņas sapnis, ziemas sporta olimpiāde?

Un tad vairs no draiskās Sniega Rozes nebija ne vēsts. Dienas nāca un gāja tukšas kā izlieti trauki. Baiba nevēlējās, lai kāds viņu apmeklētu. Istabā noņēma tālruni, jo Ziemas biedrība lūdza profesoram Medānam aizliegt traucēt meistares Baibas Lielupes atveseļošanas. Bet Baiba jūta, ka patiesībā Ziemas biedrība baidās no pāragra atklājuma par viņas nākotni. Marta saule jau iespīdēja pa slimnīcas logu, kad atgriezās olimpieši no Davosas. Daugavietis ar Līdumu atnāca pastāstīt Sniega Rozei olimpiādes gaitas, bet Baiba bija tik izklaidīga, ka abi vecie sportisti nesaprata, kas ar viņu noticis. Tikai tad, kad Līdums pieminēja Dāga Gundabranda vārdu, Baiba sarāvās, it kā būtu pārdūrusi pirkstu.

„Dāgs lūdz, lai tu viņam sūtītu kādu ziņu par sevi, Sniega Roze. Viņu tava likstā ļoti sāpināja, tāpat tava klusēšana.”

(Turpinājums sekos.)

Skrandās tēptā tauta

Laikam gan nekur pasaulē cilvēku dzīvību nenovērtē tik zemu kā „strādnieku un zemnieku paradīzē”. Ar šausmām vācu kaņavīri un visas Eiropas brīvprātīgie redz, kā 25 bolševisma gadi pārvērtuši kādreiz pārtikušo un skaisto Krieviju. Kā tagad izskatās šie cilvēki? Skrandās tēptus bolševismu viņus tiktāl degradējis, ka viņu dzīve zaudējusi jebkuru vērtību. Ģimene ir izdeldēta, atsevišķa cilvēka dzīvei vairs nav satura. Miljoniem cilvēku iznīcināti, īpaši pašreizējā kaņā, kad, armijai atkāpjoties, pa priekšu dzina simttūkstošus, nolemjot tos bojā ejai un badam. Nekur citur Eiropā nevar atrast šādu postu. Tas sastopams tikai Padomijā. Staļina iestādes apzinīgi atstāj novārtā gādību par iedzīvotājiem. Kā citādi tas izskaidrojams... Vācu kaņavīri nesen atrada maisu ar padomjarmiešu pastu, kas bija domāts 1238. padomju aizsardzības pulkam. Visas vēstules sūtītas no Al-taja apgabala un pierāda, ka bolševismam tauta nenozīmē nekā. Nekur neredz gādību, visur dzird sūdzības par augošo pārtikas trūkumu un dārdzību. Tā kāda māte raksta dēlam: „Dzīve ir ļoti grūta, un pat maizes saņēmam aizvien mazāk. Nesen vēl ik dienas deva 150 gramu. Tagad mēs maizi dabūjam tikai šad tad.”

Kāda kolchoza laukstrādniece raksta savam vīram: „Vakar beidzot saņēmu naudu, ko tu man sūtīji no savas algas. Diemžēl man tā tūlīt visa bija jāizdod, jo pie mums ir milzīga dārdzība. Komisāri visus krājumus likuši apķīlāt šī bezjēdzīgā kaņā vajadzībām.”
J. R.

Šie no vecāku rokām izrautie uz fronti aizsūtītie 13 gadu vecie padomju zēni ir pierādījums, ka Staļinam atsevišķais cilvēks nekā nenozīmē. Padomju ļaunu masu viņš uzskata tikai par līdzekli sava terora režīma uzturēšanai.

NKVD pletnes dzītas, Padomju savienības tautas vairāk kā divus gadusmītus vilka smago „Staļina konstitūcijas” kulbu. Neēdušas, skrandainas, dzīves dubļos iestigušas, nebrīves važās kaltas, tās pārvērtās automas, ko nodarbina Staļina kalpi pēc savas patikas. Ne ģimene, ne bērnu nākotne rūp „Staļinam tētiņam”, bet gan neaprobežota vara pār nelaimīgajām savienības tautām.

Pa lielceļiem dzina tūkstošiem izbadojušos un postam padotu ļaunu. Šeit redzams kāds zemnieku pulciņš, kuŗu sejās lasāms prieks par izglābšanos no Staļina režīma.

DZELZS KRUSTS LATVIEŠIEM

Kapt. Paulis Ķivītis.

Lielajā cīņā par tautu brīvību austrumos jau kopš ziemas sākuma blakus vācu un viņu sabiedroto karavīriem soļo arī latviešu brīvprātīgo vienības. Daudzās asās kaujās latviešu cīnītāji vairākkārt pierādījuši savu cīņas spar un varonību, gūstot jaunu slavas mirdzumu saviem ieročiem. Latviešu karavīru spējas un izcilos panākumus atzinusi arī vācu armijas vadība, un pirmie drošsirdīgie latvju cīnītāji par sevišķiem sasniegumiem kaujas laukā saņēmuši Lielvācijas armijas augstāko goda zīmi — Dzelzs krustu. Pirmie latvieši — Dzelzs krusta kavalieri ir — kapteinis Aleksandrs Mateass, kaprālis Aleksandrs Bikass, kaprālis Pēteris Bogdanovs un kareivis Paulis Ķivītis.

Kapt. Mateass karavīra tērpu kopš 1919. gada nav novilcis. Par ilggadīgu un kārtīgu dienestu viņš izpelnījies arī Viestura un Triju zvaigžņu ordeni. Neremdināms naidis pret židiskiem tautu verdzinātājiem, pret kuriem M. cīnījies jau 1917. g. Maskavā un 1919. g. Latgalē, saucis viņu arī tagad izšķirējā cīņā līdz bolševisma galīgai iznīcināšanai.

Janvāris austrumos. Kapteiņa Mateasa vadītā latviešu brīvprātīgo vienība likvidējusi aizmugurē kļīstošās bolševiku bandas vairāk nekā 50 km apkārtnē — par ko saņem vācu komandējošā ģenerāļa pateicību.

Aust 27. janvāra rīts. Vēl krēslā sargkareivjiem tuvojas kāds baltā mētelī ģērbies bolševiku slēpotājs — ienaidnieka izlūks, bet modrā sarga lode to pieveic. Drīz vien no puskilometra attālā meža pa ceļu uz sādžu sāk virzīties bolševiku kolonna. Kad bolševiku grupa parādās uz tilta, to kapā mūsu granātmētēji un plauj šauteņu un ložmetēju uguns. Bolševiku grupa drīz vien iznīcināta, bet vērojams, ka viss netālais meža puduris pilns ienaidnieku. Vienības komandieris sūta izlūkus. Virsn. vietniekam J. ar 5 vīriem izdodas nemanītam nokļūt ienaidnieka aizmugurē rokas granātas sviediena attālumā. Pirmās rokas granātas sprāgst pārsteigto bolševiku vidū, sitot dziļus robus viņu rindās. Sākas nikna apšaudīšanās, un pārgalvīgajiem latvju zēniem pārspēka priekšā jāatkāpjas. Bolševiku lodes smagi ievaino dižkareivi Ozo-

liņu, bet dižkareivis Cinītis ievainoto cīņas biedru atnes uz pleciem pie savējiem. Bolševiki pēc pirmā pārsteiguma noskaidrojuši latviešu vienības atrašanās vietu, un mēģina dzīt savus kaņotājus no meža pa ceļu uz sādžu, bet uzbrucēju rindas strauji kust latviešu ieroču ugunīs. Kad šie mēģinājumi sabrūk, bolševiki raida savas ķēdes frontālā uzbrukumā pāri upei, bet arī šeit aizstāvju labi tēmētā uguns nogulda dziļajā sniegā daudzus uzbrucējus. Kauja ilgusi jau gandrīz 6 stundas, un bolševiki draud nelielo latvju vienību ielenkt. Stāvoklis kļūst draudīgs, kādēļ komandieris dod pavēli atkāpties. Pāri sniega laukiem, ko no divām pusēm apšauda bolševiki, varonīgie cīnītāji atgriežas pie citām karaspēka daļām. Drosmīgā cīņā latviešu brīvprātīgie bija atturējuši 3 bolševiku bataljonus. Ienaidnieks bija zaudējis ap 300 kritušu, bet varonīgā latviešu vienība — 1 kritušu un 8 ievainotus. Par šo pādrošo cīņu vācu armijas komandieris latviešu vienības komandierim kapt. Mateasam piešķir Dzelzs krusta ordeņa 2. šķiru.

9. februārī nāk jauna saskare ar prāviem bolševiku spēkiem. Mūsu vienību priekšā 2 sādžas un starp tām skola, no kuņas bolševiki jāpadzen. Uzbrukuma izejas punkts

Kapr. Pēteris Bogdanovs.

Kapr. Aleksandrs Bikass.

Kapt. Aleksandrs Mateass.

atrodas 2 km atstatumā, ko nikni apšauda bolševiki ar smagiem mīnu metējiem. Brīdī, kad kapt. Mateass saņem kaujas uzdevumu — 3 soļu atstatumā sprāgst bolševiku šautā mīna. Tā prasa divu blakus stāvošo kaņotāju dzīvību, bet kapteinis M. saņem spēcīgu šķembeles triecienu pa roku. Par laimi — tikai kontūzija, kas netraucē doties jaunā cīņā. Pa labi gulošās sādžiņas ieņemšanai noriko 20 vīru lielu slēpotāju grupu leitnanta J. vadībā. Drošsirdīgā un pārsteidzīgā triecienā bolševiku atbalsta punkts, ko aizstāv vesels bataljons, krīt. Kapteiņa M. vienības galvenai daļai jāpārvietojas pa klaju lauku uz 2 km attālo skolu, ko jau ieņēmušas igauņu brīvprātīgo daļas, lai no turienes dotos triecienā pret lielāko sādžu pa kreisi. Pār dziļā sniega virsmu kā bišu spiets dzingst bolševiku snaiperu un ložmetēju flankējošās lodes, tomēr uzdevums jāveic.

Kad sāk jau krēslot, kapteinis M. izšauj raķeti. Sākas latviešu zēnu uzbrukums bolševiku sādžai, ko aizstāv 2 bataljoni. No aizdedzinošām lodēm sāk liesmot sādžas malējās ēkas, sādžas tālākā daļā bolševikus dragā vācu artilērijas uguns un tie pa vienam sāk bēgt uz mežu. Vakara krēslā plašu apkārtni apgaismo ugunsgrēka blāzma, sādžas ielīpas abās pusēs brakšķot grūst degošo ēku jumti, kad spokaini stāvi baltos apmetņos drosmīgā triecienā ielaužas sādžā un izsit bolševikus. Uzvarētāju rokās krīt 6 smagie un 5 vieglie ložmetēji, 2 granātmētēji, daudz municijas. Naktī sādžas aizstāvji sadalās 3 grupās. Ap plkst. 1 trauksme, sādžas ziemeļu galam tuvojas stipri bolševiku spēki. Tad bolševiku rindas tumsā pievirzījušās jau tik tuvu, ka skaidri dzirdams uzbrucēju sauciens: „Uz priekšu par Stajinu, par dzimteni!” Mūsu mazā aizstāvju grupa no visiem ieročiem atklāj nāves plauju. Kad bolševiki pienākuši jau pavisam tuvu, to rindas galīgi salauz latviešu rokas granātas, un atlikušie dzīvī bēg. Kaujas laukā paliek guļam 32 bolševiki, starp tiem arī bataljona komandieris — vecākais politrūks. Mūsu rokās krīt 2 smagie un 3 vieglie ložmetēji.

Šinīs kaujās izcilu varonību parāda kaprāļi Bikass un Bogdanovs un kareivis Ķivītis, kuri saņem vācu armijas augsto goda zīmi — Dzelzs krustu.

J. Mauriņš.

Radiofona programming

SVĒTDIEN, 29. MARTĀ

- 5.00 Raidījums vācu kaņavīriem.
6.15 Hamburgas ostas koncerts.
6.45 Ziņas latviešu valodā.
7.00 Ziņas vācu valodā.
7.10 Hamburgas ostas koncerta turpinājums.
8.00 Jaunu nedēļu kad sāk, lai tev allaž priecīgs prāts. (Skaņu plates un uzņēmumi magnētofonā.)
8.45 Vingrošana bērniem.
9.00 Vācu meistari mūzikā un literatūrā.
10.00 Ziņas vācu valodā.
10.10 Katoļu dievkalpojums. (Pārraidījums no Rīgas Sāpju Dievmātes baznīcas.)
11.10 Koņa koncerts. Dziedās L. Vignera vīru koris.
11.30 Čīpa un pēmiņa.
12.00 Tautiska mūzika. (Uzņēmumi magnētofonā.)
12.15 Ziņas latviešu valodā.
12.30 Ziņas vācu valodā. Pēc tam vācu tautas koncerts.
14.00 Ziņas vācu valodā.
14.15 Jautrais nedēļas kalendārs. Asprātīgas pārrunas un mūzika.
14.30 Bērniem. (V. Plūdoņa pasaku poēmas un skaņu plates.)
15.00 Latviešu meistari mūzikā un literatūrā. (J. Medenis, E. Melngailis, Jāz. Vītols, A. Kalniņš u c.)
16.00 Pēcpusdienas mūzika.
16.45 Ziņas latviešu valodā.
17.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam pēcpusdienas mūzikas turpinājums.
18.00 Preses apskats.
18.20 Instrumentu satikšanās. (Sastādījis H. Krieglērs.)
19.00—20.00 Raidījums vācu valodā:
19.00 Ziņas no kaņavīriem. Pēc tam mūzika.
19.30 Laika kavēklis.
19.45 Vācijā sporta ziņas.
20.00 Ziņas vācu valodā.
20.15 Kaņavīri mūzicē. (Pūtēju orķestri, deju kapellas, ritmiķi un c.)
21.00 Ziņas latviešu valodā.
22.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam sporta ziņas.
22.20 Deju mūzika. (Solisti, Radiofona deju kapella u. c.)
24.00 Ziņas vācu valodā.
0.15 Noslēgums.

KATRU DARBDIENU

- 5.00 Raidījums vācu kaņavīriem.
6.15 Mūzika skaņu platēs.
6.30 Rīta vingrošana.
6.45 Ziņas latviešu valodā.
7.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam rīta koncerts.
8.00 Rīta mūzika.
9.00 Ziņas vācu valodā.
9.10—11.30 Raidījumu pārtraukums.
12.15 Ziņas latviešu valodā.
12.30 Ziņas vācu valodā.
12.45 Pusdienas mūzika.
14.00 Ziņas vācu valodā.
15.00 Virspavēlniecības ziņojuma lēns atkārtojums un īsas ziņas kaņavīriem pierakstīšanai.
16.45 Ziņas latviešu valodā.
17.00 Ziņas vācu valodā.
20.00 Ziņas vācu valodā.
21.00 Ziņas latviešu valodā.
22.00 Ziņas vācu valodā. Pēc tam sporta ziņas.
24.00 Ziņas vācu valodā.
0.15 Noslēgums.

PIRMDIEN, 30. MARTĀ

- 8.00—9.00 Rīta mūzika. Latviešu tautas dziesmas un dejas. Vīru sekstets un mūzika skaņu platēs.
11.30 Darbam un mājam (priekšlasījums, sarunas, mūzika). Solistu koncerts. (L. Treija, A. Dunkels, V. Kviesis.)
14.15 Mūzika skaņu platēs.
15.45 Apaļš kā pūpols! L. Šanteklera jautra raidāmspēle.
16.15 Pēcpusdienas mūzika I. (W. Fr. Kaiser'a kapella.)
17.15 Pēcpusdienas mūzika II. (Solisti, ritmiķi, Radiofona deju kap.)
18.00 Aktuālitātes.
18.30 Raidījums vācu kaņavīriem. Jautra kareivju stunda.
19.00—19.30 Raidījums vācu valodā:
19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu armija. Pēc tam mūzika.
19.15 Ziņas no kaņavīriem.
19.30 Koņa dziesmas un orķestra mūzika. T. Kalniņa koris un skaņu plates.
20.15—Simfonisks koncerts Rīgas operā I.
21.15 Simfonisks koncerts Rīgas operā II.
22.20 Viegla mūzika. (Solisti, Radiofona deju kap.)
23.30 Mūzika skaņu platēs.

OTRDIEN, 31. MARTĀ

- 11.30 Bērniem. Valoda. Tēvoča Augusta sarunas par valodas nozīmi un jaukumu.
12.00 Mūzika bērniem. (Skaņu plates un solisti.)
14.15 Latviešu mūzika un literatūra.
15.30 Maza kamermūzika. (Dž. Tartini un Joh. Seb. Bach's.)
16.00 Pēcpusdienas mūzika I. (Solisti, kaņavīru deju kap.)
17.15 Pēcpusdienas mūzika II. (Balalaiku orķestris, humors un skaņu plates.)
18.00 Aktuālitātes.
18.30 Raidījums vācu kaņavīriem. Jautra kareivju stunda.
19.00—20.00 Raidījums vācu valodā:
19.00 Paskaidrojumi par virspavēlniecības ziņojumu. Pēc tam mūzika.
19.15 Ziņas no kaņavīriem.
19.30 Mūzika skaņu platēs.
19.45 Preses un radiofona politiskais apskats.
20.15 Skaņu dzirnavas 2x45 minūtes jautram laika kavēklim vārdos un skaņās.
22.20 Kamermūzika. (Jos. Haydn'a un W. A. Mozart'a darbi.)
23.00 Viegla mūzika. (Radiofona deju kap., skaņu plates.)

JOHANNES'A BRAHMS'A „VĀCU REKVIĒMS“, op. 45

„Vācu rekviēms“ bija pirmais lielais darbs, ar ko Brahms's guva pilnīgu savas mākslas novērtējumu plašajās sabiedrības aprindās. Komponēts 1866. gadā (kad Brahms'am bija 33 gadi), tas savu pirmatskaņojumu piedzīvoja divus gadus vēlāk; ar to vācu mūzikai bija dzimis darbs, kas cienīgi nostājās līdzās Bach'a, Händel'a, Mozart'a, Beethoven'a slavenajiem oratorijstila darbiem.

„Vācu rekviēms“, atšķirībā no katoļu baznīcas mūzikas rekviēmiem, rakstīts ar vācu (ne latīņu) tekstu, ko komponists pats sastādījis no bībeles vārdiem un kas arī saturā atšķiras no rekviēmu parastās formas. Rekviēmam ir 7 daļas (no tām radiofona tagadējā atskaņojumā nebūs 4. daļas, arī dažās citās izdarīti isinājumi), visas tās rakstītas korim ar lielu orķestri, tikai trīs daļās ir arī solo partiju iespraudumi. Saturs ziņā pirmās trīs daļas sniedz zēlabas, pēdējās četras — mierinājumu.

I daļai (palēni) — „Svētīgi tie, kam ir bēdas, jo tie taps iepriecināti“, ir ievada raksturs, tā dod pamatieskaņu visam sēru dievkalpojumam.

II daļa (lēni, maršveidīgi), ar vārdiem „Visa cilvēce ir kā zāle“, sniedz grūtsirdīgas sēru gājiena izjūtas.

III daļa (Andante moderato) sākas ar baritona solo „Kungs, māci mums mūsu dienas skaitīt!“ un pauzē dvēseles bailes un nemieru.

Ar IV daļu (Con moto moderato) „Cik mīlīgas ir Tavas mājas, ak Kungs!“ dvēsele jau piegriežas mierinājumam.

V daļā (lēni) korim pievienojas soprāna solo: „Jūs esat noskumuši, bet es jūs atkal redzēšu un jūs iepriecināšu“. Soprāna solo domāts kā kādas aizgājušās dvēseles balss un sevišķi sirsniņā melodijā stāsta par atkalredzēšanos un debesu liksmi.

VI daļa (Andante, Vivace), kas sākas ar koņa vārdiem „Šeit mums nav paliekama vieta“, baritona solo epizodē pauzē augsāmcelšanās brīnumu un vēlāk pāriet milzīga spēka kori, kas vēstī pastarās dienas atnākšanu.

VII, pēdējā daļa (sviniņi) ir rekviēma epilogs, mierinājuma izskaņa: „Svētīgi tie mirušie“. J. V.

Mūsu šīs nedēļas Koncerti

Simfonisks koncerts Rīgas operā.

I

- 1) Wilh. Jerger's. Zalburgas galma un baroka mūzika.
- 2) Jos. Haydn's. Koncerts čellam un orķestrim D-dūrā.

(Pirmdien, 20.15.)

II

- 1) Joh. Brahms's. Simfonija Nr. 1. C-mollā. Op. 68.

(Pirmdien, 21.15.)

Piedalās:

A. Steiner's no Berlīnes un pastiprināts Radiofona simfonisks orķ. diriģenta Oldenburgas operas direktora H. Steiner'a vadībā.

Jānis Ķepītis. Trio Nr. 1, C-dūrā. Atskaņos: prof. Vičola trio.

(Ceturtdien, 22.20.)

No Joh. Brahms'a Vācu rekviēma.

Solistiem, korim un orķestrim.

(Piektdien, 20.15.)

Piedalās:

M. Vintere, V. Stots, Radiofona koris un orķ. Diriģents: B. Skulte. Koņmeistars: T. Kalniņš. Sirds klusās pārdomas. Dzejoji un mūzika. Lielās Piektdienas rītā.

(Piektdien, 9.15.)

Piedalās:

ACS Atpūta un dzīvotprieks koris Fortissimo J. Dreļmaņa vadībā un Radiofona orķestris B. Skultes vadībā.

T. Lācis (dekl.), Fr. Vlačeks (čello).

TREŠDIEN, 1. APRĪLĪ	CETURTDIEN, 2. APRĪLĪ	PIEKTDIEN, 3. APRĪLĪ	SESTDIEN, 4. APRĪLĪ
11.30 Darbam un mājai (priekšlasījums, sarunas, mūzika).	11.30 Darbam un mājai (priekšlasījums, sarunas, mūzika).	8.00 <i>Erģeļu mūzika.</i> (Pārraidījums no Archibīskapa katedrāles.)	11.30 Darbam un mājai (priekšlasījums, sarunas, mūzika).
14.15 Kad jautras melodijas ar anekdotiem kopā vijas...	14.15 Vācu un italiešu apmaiņas koncerts.	8.30 <i>Mūzika skaņu platēs.</i>	14.15 <i>Stipri vīri.</i> J. Upmaļa raidāmluga pēc A. Franča stāsta.
15.30 Mākslas raidāmspogulis.	14.45 <i>Viegla mūzika.</i>	9.15 <i>Sirds klusās pārdomas.</i> Dzejoļi un mūzika Lielās Piektdienas ritā.	15.30 Mākslas raidāmspogulis.
16.00 Pēcpusdienas mūzika I.	15.30 Latviešu mūzika un literatūra.	10.00 <i>Dievkalpojums</i> (Pārraidījums no Archibīskapa katedrāles.)	16.00 Pēcpusdienas mūzika I.
17.15 Pēcpusdienas mūzika II.	16.00 Pēcpusdienas koncerts. (Pūtēju orķ.)	11.15 <i>Koncerts skaņu platēs.</i>	17.15 Pēcpusdienas mūzika II.
18.00 Aktuālitātes.	17.15 Pēcpusdienas mūzika skaņu platēs.	14.15 <i>Bērniem. Mazais mākslinieks.</i> J. Bērziņa raidāmluga par Rafaela bērniību.	18.00 Aktuālitātes.
18.30 Raidījums vācu kaņavīriem. Jautra kareivju stunda.	18.00 <i>Pūt, vējiņi.</i> J. Raiņa drāmatiska tautas dziesma.	15.30 <i>Solistu koncerts.</i>	18.30 Raidījums vācu kaņavīriem. Jautra kareivju stunda.
19.00-19.30 Raidījums vācu valodā:	19.00-20.00 Raidījums vācu valodā:	16.00 Pēcpusdienas mūzika I.	19.00-20.00 Raidījums vācu valodā:
19.00 Priekšlasījumu cikls: Mūsu kaņa flote. Pēc tam mūzika skaņu platēs.	19.00 Paskaidrojumi par virspavēlniecības ziņojumu. Pēc tam mūzika.	17.15 Pēcpusdienas mūzika II.	19.00 Paskaidrojumi par virspavēlniecības ziņojumu. Pēc tam mūzika.
19.15 Ziņas no kaņalauka.	19.15 Ziņas no kaņalauka. Pēc tam mūzika skaņu platēs.	18.00 Aktuālitātes.	19.15 Ziņas no kaņalauka.
19.30 Pūtēju orķestra mūzika.	19.45 Preses un radiofona politiskais apskats.	18.30 Raidījums vācu kaņavīriem. Kareivju stunda.	19.30 Mūzika skaņu platēs.
20.15 Populāra mūzika. (Koris Dzimitene un Radiofona mazais orķ.)	20.15 Jautri un priecīgi! (Raibs vakars.)	19.00-20.00 Raidījums vācu valodā.	19.45 Preses un radiofona politiskais apskats.
21.15 Ievērojami diriģenti. Koncerts skaņu platēs.	22.20 Kamermūzika (Prof. Vītola trio.)	19.00 Priekšlasījuma cikls: Mūsu gaisa flote. Pēc tam mūzika.	20.15 Populāras mūzikas vakars. (Orķestri, solisti, salona septets un c.)
22.20 Deju mūzika. (Solists, Rad. deju kap.)	22.50 Populāra mūzika. (Skaņu plates un uzņēmumi magnētofonā.)	19.15 Ziņas no kaņalauka.	22.20 <i>Viegla mūzika.</i> (Skaņu plates un uzņēmumi magnētofonā.)
23.00 Mūzika laika kavēklis. (Skaņu plates un uzņēmumi magnētofonā.)		19.30 Mūzika skaņu platēs.	

Lielākie raidījumi

Meistarī mūzikā un literatūrā

J. Medenis, E. Melngailis, Jāz. Vītols, A. Kalniņš u. c.

Piedalās:
M. Šmitchene un V. Švares (dekl.), A. Puļeļa-Karpa, J. Kečis, L. Garūta, H. Ozoliņa, Devīni bāleļi un Radiofona koris T. Kalniņa vadībā.
(Svētdien, 15.00.)

Latviešu kora dziesmas

Dziedās Vignera viru koris. Diriģents: L. Vigners.
A. Kalniņa, V. Dārziņa, L. Vignera dziesmas.
(Svētdien, 11.10.)

Priekšlasījumi

- Mūsu armija (vācu valodā). (Pirmdien, 19.00.)
- Mūsu kaņa flote (vācu valodā). (Trešdien, 19.00.)
- Mūsu gaisa spēki (vācu valodā). (Piektdien, 19.00.)

Raidāmlugas

Pūt, vējiņi.
J. Raiņa drāmatiska tautas dziesma. Režisors V. Feldmanis.
(Ceturtdien, 18.00.)

2. pavaris mājā

„Vai es neesmu varens meistar?” Tā es teicu sievai un bērniem, kad turpat uz rakstāmgalda biju ietriecis zābakā trīs collu naglu un atliecis to iekšpusē, lai papēdis turētos pieklājības robežās. Tad es izgāju pastaigāties, bet kad pārnācu, tūlīt sapratu, ka nav vairs labi. Bērni neskreja pretim, bet rāvās prom. Sieva mani uzlūkoja tā, kā varbūt tikai Ēģiptes sfinga noskātās uz hiēnas kucenu, kas vēl neprot riet.

„Radio vairs neskan,” viņa pavēstīja „To tu esi izdarījis, meistarodams savu zābaku.”

Es pamēģināju, tiešām — neskanēja „Nu jā, satricinātas spuldzītes,” es izlikos vienaldzīgs, bet arī mani pārņēma klusas šausmas.

Mēs visi bijām tik ļoti pieraduši pie sava radioaparāta. Pat bērni prata pagriezt podziņu. Un kad es liku nostādīt klusāk, viņiem vienmēr iznāca skaļāk. Pats es labprāt klausījos kaņa ziņas un gudri izskaidroju sievai, kāda starpība starp Surabaju un samuraju. Sieva savukārt pēc dzirdes vien iemācījās basā dziedāt „Meitenes pie žoga”.

Nu viss bija pagalam. Kā dzejnieks saka: „Salātos apēsts mans rožu dārzs...” Mēs gremdējāmies sēri saldās atmiņās. „Šis aparāts mums mācīja visu pēdējo gadu raibo vēsturi un ģeografiju,” es teicu.

„Un vienmēr pateica, ko veikalos dod pēc kartītēm,” piebilda sieva.

„Kad skaļāk palaida, ar to varēja lieliski sariebt kaimiņiem.”

„Un svētdienās bija tik patīkami paklausīties dievkalpojumā.”

Te mūsu žēlabas pārtrauca puikas žirgtā balss: „Vai ar cirvi nevar izlabot?”

Kaut gan cirvis mūsu iedzīvītē tiešām ir ļoti vispusīgs amatiņš, tomēr man bija jānoskātās uz zēnu ar lielām aizdomām. Viņš visvairāk bija cietis par savu neatlaidīgo rīkošanos ar aparātu pēc sava prāta. Viņš bija pārliecināts, ka viņa gaišajā gēvīnā ir jābūt kādai īpašībai, kas ir jālabo.

„Ar cirvi vis nevar,” sieva paskaidroja. „Tur vajag ielikt no jauna tādas savādas spuldzītes, bet kaņa laikā tās grūti dabūt.”

„Būs jāievieto sludinājums avīzē, ka vēlas iemainīt radio spuldzes pret... jā, ko lai piesola?”

To pateicis, es tā noskaitos par spekulantiem un maiņtirzniecību, ka vēlreiz ķeros pie radioaparāta. Kad tas nelīdzēja, paraustīju elektrības vadu, pēc tam paknibināju sienas kontaktu.

„Radio spid,” iesaucās puika.

Drīz pēc tam sāka skanēt mūzika. Sieva smaidīja. Bērni kļiedza. Mājā atgriezās dzīvība. Visa vaina bijusi tā, ka aparāta elektrības vads izslīdējis no sienas kontakta...
Z. Ciecers.

Boļševiku sagrautā tirdzniecība

Židu Latvijas teritorijā bija nepilni 5 proc. no iedzīvotāju kopskaita, bet viņu ietekme bija jūtama visā saimnieciskajā dzīvē. Noskrandis paunu žīds, lupatu vācējs vai telādu uzpircējs lauku sētās, Marijas ielas „iekšā rāvējs” un melnās biržas spekulants — visi viņi atrada iespēju lēti pirkt un dārgi pārdot, apkrāpjot kristīgos — gojus. Kā melnās dēles žīdi bija apliņķi Latvijas saimniecības organismam, izsūcot tā asinis — naudu.

ŽIDU VARAS KALNGALOS.

Pirmais solis privātās tirdzniecības sagraušānai bija nacionālizācija. Pirmajā gājienā „tautas” īpašumā pārgāja ap 1000 tirdzniecības uzņēmumu, kuŗu gada apgrozījums pārsniedza 100.000 rubļu, bet pēc tam uzņēmumu nacionālizācija turpinājās daudzos paņēmienos. Pēdējais lielākais nacionālizēšanas paņēmienijs bija 1941. g. maijā, kad īpašniekiem atņēma ap 2200 uzņēmumu. Blakus šīm nacionālizācijām „vairumā”, tirgotāju privātipašuma likvidācija turpinājās visdažādākos veidos.

ĀRIEŠIEM ATŅEM PĒDĒJO MANTU.

Šinī īsti boļševistiskā pasākumā valdīja vislielākā patvaļa. Bieži vien nacionālizēja sīkus latviešu uzņēmumus ar samērā niecīgu apgrozījumu, bet turpat blakus daudz lielāki žīdu veikali palika privātās rokās. Nacionālizēto uzņēmumu īpašniekus no veikaliem padzina un tikai retos gadījumos atstāja par pārdevējiem vai strādniekiem. Visdažādāko prasību apmierināšanai bijušiem veikalniekiem atņēma pēdējo mantu: dzīvokļu iekārtas, liekos apģērbus, rotas lietas, ģimenes mājiņas (ja tās bija), apķīlāja algas u. t. t. Tā tas notika ar latviešu veikalniekiem. Žīdu veikalu īpašniekus turpretim atstāja viņu uzņēmumos vai pārcēla citur par direktoriem ar prāvām algām.

Pēc tam kad nacionālizētie tirdzniecības uzņēmumi bija sadalīti pa jaundibinātām uzņēmumu pārvaldēm, sākās darbs pēc maskaviešu „plāniem”, lai „atpalikušos” latviešus varētu tuvināt „plašās dzimtenes” iemītnieku kultūrālās un materiālās dzīves līmenim — galējai nabadzībai un postam. Strādnieku algas svinīgi paaugstināja caurmērā par 30—70 proc., bet cenas plašā patēriņa precēm drīz vien pacēla par 100—600 proc. Solītās laimīgās dzīves vietā strādnieki pēkšņi ieraudzīja, ka jaunu zābaku iegūšanai vajadzīga viena mēneša, bet uzvalka iegādei pat pusgada alga. No ārzemēm ievestie un iekšzēmē saražotie bagātīgie preču krājumi, kuŗu normālam Latvijas patēriņam pietiktu 2—3 gadus, šejienes iedzīvotājiem augsto cenu dēļ kļuva nesasniedzami.

LAUPA SALAUPĪTO.

Tirdzniecības uzņēmumu un pārvalžu darbinieki slīka nereālizējamu plānu pūdus un bezgalīgos pārskatos, bet saimniekošana ar privātos veikalos salaupītiem preču krājumiem slīdēja aizvien uz leju. „Nopelniem” bagātie veikalu vadītāji un žīdi arī nekautrējās rīkoties pēc devīzes — „laupi salaupīto”, jo to atļāva boļševistiskā norēķināšanās sistēma. Kad kāda dzenamsiksnu veikala vadītāju žīdu notvēra veikala apzagšanā par 15.000 rub-

ļiem, izrādījās, ka viņa veikalā preču ir vēl par 25.000 rubļiem vairāk, nekā vajadzēja būt pēc norēķiniem. Viņš tāpat bija vēl par maz nozadzis. Visā tirdzniecības „plānošanas” sistēmā bija skaidrs viens plāns — izskaust no tirdzniecības visus ārēšus, dodot vietu žīdiem. Šis plāns jau lielā mērā bija piepildījies Rīgas 1. valsts tirdzniecības uzņēmumā kur no 3500 darbiniekiem 83 proc. bija žīdi.

Boļševiku vadība, jaušot kaŗa tuvošanos, jau pēdējā mēnesī un kaŗa pirmajās dienās sāka rūpēties par vērtīgāko preču izvešanu uz plašo dzimteni. „Tekstilsbita” direktors - maskavietis gribējis aizvest visus mūsu audumu krājumus par apm. 70—80 milj. rubļu, kam pieprasīti jau 150 vagoni. „Transtorgpits” paspējis nosūtīt 6 vagonus ar dažādām tekstil- un pārtikas precēm, „Juvelirtorgs” 3. un 4. dienā pēc kaŗa sākuma nosūtījis 22 kastes ar masīva sudraba izstrādājumiem un 122 rakstāmmašīnas, „Pribovo” nosūtījis ar kuŗi 60 kastes elektrisko piederumu u. t. t. Lielus zaudējumus Latvijas tirdzniecībai nodarīja boļševiku tirdzniecības vadītāji prombēgot. Piemēram, RIVTU direktors Ņitovs izlaupījis uzņēmumu kasi un aizvedis līdz 127.665 rbļ., rakstāmmašīnas un citu inventāru,

IZLAUPĪTAS PRECES PAR 120 MILJ. RUBĻU.

Sevišķi lielus zaudējumus tirdzniecībai nodarīja bēgošie padomjarmieši, boļševiki, gvardisti un komjaunieši, nevarīgās dūsmās laupot, postot un dedzinot. Kopā ar dažādiem tumšiem elementiem tie izlaupīja un izdedzināja Rīgas iekšpilsētu, Liepājas tirdzniecības centru un Daugavpils pilsētas lielāko daļu. Tur aizgāja bojā daudzas precēm pilnas noliktavas un veikali. Kopējie zaudējumi, ko Latvijas tirdzniecībai nodarījusi boļševiku „atvadišanās”, īsumā izsakāmi šādi: bojā gājušas preces par apm. 100—120 milj. rubļu, izdemolēts un sadedzis veikalu inventārs par 10—12 milj. rbļ., aizvestas tirdzniecības uzņemu-

mu automašīnas — ap 200 gabalu — par 5—6 milj. rubļu.

1940. g. 17. jūnijā Latvijas teritorijā darbojās 35.000 tirdzniecības uzņēmumu. No tiem boļševiki dažādiem paņēmieniem nacionālizēja ap 5000 uzņēmumu, kas sedza 80 proc. no visa tirdzniecības apgrozījuma. No nenacionālizētiem 30.000 veikalēm līdz boļševiku varas beigām bija palikuši vairs tikai ap 4000; pārējie boļševiku spaidu laikā bija likvidējušies. Izlaupītie preču krājumi un sagrautais tirdzniecības tīkls bija boļševiku atstātais „aktīvs” mūsu tirdzniecībā.

VISUS SPĒKUS JAUNUZBŪVES DARBAM.

Tirdzniecības jaunuzbūves darbs jau iesākts. Tam galvenās līnijas nospraudis Austrumu apgabala valsts komisārs ar rīkojumu par tirdzniecības, rūpniecības un amatniecības jaunuzbūvi. Boļševiku kolektīvisma un bezatbildības vietā tirdzniecības pamatā atkal likts privātās iniciatīvas, godīguma un personīgās atbildības princips. Visiem bijušiem tirgotājiem dota iespēja līdz 31. martam iesniegt pieprasījumus savu veikalu atgūšanai. Ar prieku var vērot, ka privātizācijas pieprasījumus iesniedz ne tikai mazuma tirdzniecībai, bet uzņēmīgi pilsoņi vēlas atgūt arī vairumtirdzniecības tiesības. Tirdzniecībai patlaban jāpārvar lielas grūtības, ko rada kaŗa apstākļi. Ar centību, aktivitāti un izturību arī tās var pārvarēt. Kad kaŗalaukos būs izcīnīta jaunās Eiropas galīgā uzvara, nāks jauns uzplaukums arī tirdzniecībā. Kas tagad iegūs tirgotāju tiesības un ar dzelzs izturību pārvarēs pašreizējās grūtības, var droši cerēt uz materiālu labklājību nākotnē, jo jauno tirdzniecības tīklu izveidos pēc noteikta plāna. Latviešu tautai, kas dzīvo lielajos krustceļos starp rietumiem un austrumiem, dienvīdiem un ziemeļiem tagad jāatgūst dabiskā vieta arī tirdzniecībā, ko pagājušos gados bija piesavinājušies žīdi. I. M.

vīku spaidus pārcietušie privātie tirgotāji tagad pieliek pūles sagrautās tirdzniecības atjaunošanai. Patērētājiem nepieciešamo preču sagāde un transports kaŗa laikā apstākļos sagādā lielas grūtības, bet ar labu gribu un enerģiju arī tās ir pārvaramas. Ja nav citu transporta līdzekļu, tirgotāji preces no noliktavām veikalos piegādā ar ragaviņām vai rokas ratiņiem.

Jāzeps Vītols — latviešu mūzikas dižmeistars

55 LATVIEŠU MŪZIKAI ZIEDOTI DARBA GADI

Latviešu tautas garīgajā vadonībā Jāzepam Vītolam ticis lemts kļūt par vienu no augstākajām, visizcilākajām personībām. Viņa vārds minams vienā rindā ar mūsu lielākajiem dzejniekiem, māksliniekiem un sabiedriskās dzīves veidotājiem. Un Laima tam veltījusi bez tam vēl īstu krīvu krīva mūžu — drīz tie būs astoņi desmiti gadu (dz. 1863.), no kuriem tagad jau 55 gadi aizvadīti lielā, nepagurstošas enerģijas pilnā mākslinieka darbā.

Šie vairāk par pussimta gadu aptveŗ visvarīgāko latviešu mūzikas attīstības laiku. Jau ļoti drīz savas darbības sākumā Jāzeps Vītols kļuva par latviešu mūzikas centrālo un autoritātīvāko personību, pirmajā laikā gan vēl blakus savam vecākajam mākslas biedram Jurjānu Andrejam. Uz latviešu koŗiem sāk plūst viņa spēcīgās patriotiskās, himniskās un balādiskās koŗdziesmas. Jau no trešajiem vispārīgajiem dziesmu svētkiem Vītols cieši un nešķījami saistās ar šo mūsu tautas vareno savas dzīvotgribas izpausmi un apliecinājumu. Piektajos dziesmu svētkos Vītola mākslai jau piekrīt, blakus Jurjānu Andrejam, vispedzamākā vieta svētku programmā (ar 9 dziesmām, starp kuŗām ir jau „Gaismas pils”, „Beverinas dziedonis” un c., kas tagad kļuvuŗas par mūsu koŗu neatņemamāko klasisko repertuāru). Vēl lielāka Vītola nozīme Latvijas valsts laikā notikuŗajos sestajos, septītajos, astotajos un deviņtajos dziesmu svētkos, kad viņu redzam kā visu šo svētku atbildīgo galvu, to rīcības komiteju priekšsēdētāju, to galveno komponistu. Tikai iedomājoties, cik liela dziesmu svētku nozīme visas mūsu tautas sabiedriskajā dzīvē un garīgās kultūras attīstībā, varam pietiekami arī novērtēt Jāzepa Vītola darba svaru un dziļumu šai novadā.

Bet Jāzepa Vītola komponista darbs nav gājis tikai koŗdziesmas, šīs mūsu mūzikas pamatformas virzienā vien. Ar Vītolu savā klasiskajā laikmetā ieiet visa latviešu mūzika, no meistara spalvas nāk pamatdarbi mūsu mūzikas svarīgākajos novados

— solo dziesmā, simfoniskajā, klavieru, kamer-mūzikā, skatuves mūzikā; vienīgi opera mūsu mūzikas senioru nekad nav vilinājusi. Tūdaļ jau Vītola komponista darbī-

Prof. J. Vītols.

bas pašā sākumā šie darbi latviešu mūzikai dod stingru profesionālisma bazi, paceļ to pāri diletantismam, ar savu perfekto mūzikālo veidojumu, skaidro stilu, kultivēto gaumi, mūzikālo domu nozīmību rada stingrus pamatus latviskai mūzikas skolai. Mūsu mūzikas attīstībai bija patiesa laime, ka tā jau tik drīz savos sākumos bija atradusi savu meistarū, kam bija spēks ievadīt to dziļā gultnē, radīt tai meistarības pamatus.

Vītols - audzinātājs var atskatīties uz tikai retam māksliniekam lemtu paveikta darba ilgumu un pilnestību. Visi šie viņa 55 mākslinieciskā darba gadi ir arī akadē-

miska darba gadi. Vispirms viņš trīs gadu-desmitus darbojās Pēterpils konservātorijā, iziedams cauri visām akadēmiskā darba pakāpēm, līdz augstākajai profesūrai, līdz Pēterpils konservātorijas mūzikas formu un brīvās kompozīcijas klases vadībai pēc krievu mūzikas lielmeistara Nikolaja Rimski-Korsakova nāves (no 1908. gada). No viņa klases nāk tik pazīstami krievu komponisti kā Prokofjevs, Mjaskovskis un c. Bet jau tolaik pie viņa mācās arī latviešu jaunekļi, kas tagad pārgājuŗi jau senioru kārtā — Jānis Zālītis, Adolfs Ābele, Harijs Ore, Teodors Reiters.

Vēl daudz skaistāks, savai tautai nozīmīgāks ir tas nu jau pāri par divdesmit gadu ilgais darba cēliens, kad Vītols darbojās tieŗi savas tautas vidū, vadīdams Latvijas konservātorijas likteņus. Šajos divos gadu desmitos Latvijas konservātorija kļuvisi par visas latviešu mūzikas jaunās paaudzes māti, vislielākā mērā palīdzēdama uzplaukt mūsu tagad tik bagātajai un daudzpusīgajai mūzikas dzīvei. Tieŗi no Vītola kompozīcijas klases nākusi itin visa mūsu jaunā latviešu radoŗo mūziķu saime, jaunā latviešu mūzikas skola. Te būtu jānosauc vai visi mūsu jauno mūziķu vārdi — Jēkabs Graubiņš, Jānis Kalniņš, Volfgangs Dārziņš, Adolfs Skulte, Pēteris Barisons, Jānis Ķepītis, Jānis Ivanovs, Lūcija Garūta, Jēkabs Poruks, Arvīds Žilinskis, Helmers Pavasars, Jānis Norvilis, Leonīds Vīgners, Oļģerts Biŗtēviņš un d. c., kas tagad stāv mūsu mūzikas dzīves redzamās un atbildīgās darba vietās kā komponisti, diriģenti, mūzikas teorētiķi u. t. t.

Neraugoties uz viņa gadu smagumu, Jāzepu Vītolu redzam joprojām darbā kompozīcijas klasē savu audzēkņu vidū un konservātorijas rektora svarīgos pienākumus veicot. Ir gājuŗas dienas baltas un nebalts, tām cauri Vītola darbs bijis vienmēr lielās rakstura stingrības un pienākuma apziņas vadīts. Par to latviešu tauta savam diŗajam mūziķim aizvien būs pateicīga.

Jēkabs Vitolīņš.

„RAUDUPIETE” RĪGAS DRĀMATISKAJĀ TEĀTRĪ.

Raudupiete — L. Spīlberga un kalpone — V. Jeŗevice (pa labi).

„MĒRNIĒKU LAIKI” DAILES TEĀTRĪ.

No kreisās: Pāvuls — A. Filīpsons un Ķencis — A. Mitrevics.

Jako — Robert's Rohringer's
Anton Klöpfer's filmā „Jako”

Paamīlīgo manētos zēnu Jako dzīves ceļš aizved disciplinētu zēnu pulkā, kur viņš mācās atzīt biedriskuma un pienākuma vērtību.

Klaus's Detlev's Sierck's tēlo titulomu Victor'a de Kova's filmā „Galvu augšā, Johannes!”

Jako savu draugu vidū iepazīstas ar HJ pienākumiem un jautro zēnu barā sāk savu jauno dzīvi.

Vajajot melnos noziedzniekus, zēni sastingst slovaku ganus, kas jauniešus uzaiicina nogaršot uz iesma ceptu jēra cepeti.

Aina no filmas „Lai me mājo blakus”, ko nākamajā nedēļā redzēsīm Rīgā. Galvenajās lomās — Maria Andergast'e, Wolf's Albach's Retty's, Grethe Weiser'e, Hildebrand'e, Ralph's Arthur's Robert's u. c.

VĀCU JAUNATNES FILMAS

Cīņā, ko pašreiz izcīna vācu tauta, tā piedalās ne tikai ar savu ieroču varu un vīru drosmi, bet ar visiem saviem dvēseles spēkiem. Tādēļ kultūras dzīvē, kas vislabāk atspoguļo tautas iekšējos spēkus, Vācijā ne brīdi nav vērojams atslābums. Tieši otrādi — arī kaja laikā joprojām atīstās visdažādākās mākslas nozares. Tas jāsaaka arī par filmu. Filmrūpniecībai par godu jāliecina, ka tā teicami apliecina savu lābo gribu un panākumus tautas, bet sevišķi jaunatnes priekšā. Nacionālsociālistiskās Vācijas filmrūpniecība piedzīvousi neredzētu uzplaukumu. Filma ir kļuvusi par neaizstājamu nacionālsociālistiskās audzināšanas līdzekli, sevišķi savu plašo ietekmes sfēru dēļ.

Svinīgā jaunatnes filmas stundu atklāšana, kas notika Berlīnes Ufa's pilī un ko vienā laikā noskatījās 900.000 zēnu un meiteņu, vislabāk liecina par Vācijas filmrūpniecības stāvokli šai grūtajā pārbaudījumu laikā. Jaunatne jūsmīgi noklausījās reichsministra Goebbels'a atklāšanas vārdos, kur tas norādīja, ka tieši jaunatne ir tā, kas visenerģiskāk piedalās visos jaunajos kultūrālos pasākumos. „Jūs neesat izredzēti darbam, bet cīņai. Jūs neesat izredzēti mieram, bet uzvarai. Jūsu darbam jābūt cīņai, jūsu mieram — uzvarai.” Sos Nietzsche's vārdus par jaunatnes misiju ne mīkli neaizmirst nacionālsociālistiskās valsts vadība. Tie, kas izredzēti par šīs dienas mantiniekiem un tagadnes darba tālāk virzītājiem, nedrīkst palikt malā nostumti. Tiem jāstāv visas dzīves un visu rūpju centrā. Ir tikai nedaudz jāparaugās apkārt, lai redzētu un saprastu, kādam laikam un kādam garam pieder mūsdienų jaunatne.

No jaunatnei veltītajām filmām

minēsīm trīs „Tobis” filmas: „Galvu augšā, Johannes!”, „Jako” un „Rokas augšā!”. Viktor'a de Kova's režijā „Galvu augšā, Johannes!” izveidota filma, kas rāda jaunatnes dzīvi kādā Vācijas nacionālsociālistiskā audzināšanas iestādē. Filmā labi parādīta jaunatnes trauksme un nemiers, cīņa ar savām jūtām un lepņā apziņa, ka sasniegta īsta vīra drosme un briedums. Filmas varonis ir zēns, kas uzaudzis Amerikā, atgriežas dzimtenē, lai atrastu tur savu īsto vietu. Johannes'u tēlo Klaus's Detlev's Sierck's, bez tam filmā piedalās Dorothea Wieck'a un Albrecht's Schoenhals's.

Spraigas un interesantas darbības piesātināta filma „Jako”. Cauri trim svešām pasaulēm liktenim iepaties bīdīt bāreni Jako — cirka artistu un īstu ielas zēnu. Pēc kādas sadursmes ar direktoru, Jako atstāj cirka vagonu, lai apmainītu nemierīgās artista dēkas pret rāmu dzīvi cienījamā patricieša namā. Nejausi Jako nokļūst HJ zēnu barā. Jako aizrauj jaunā, dzīvotpriecīgā, neviltoti patiesā, bet svešā pasaule. Tikai ar lielām pūlēm cirka zēnam izdodas pārvarēt savu pagātni, lai ieaugtu jaunajā sabiedrībā. Zēnu Jako tēlo Norbert's Rohringer's, bet viņa draugu klaunu Antonu — Eugen's Klöpfer's.

Filma „Rokas augšā!” rāda HJ dzīvi kādā nometnē Čehijas kalnos. Filmas darbību sasprindzina veikli ievīta kriminālintriga. Zēni kļūst slepenpolicisti un vajā trīs noziedzniekus. Jaukie dabas skati, spraigā darbība un labi tvertie tipi padara šo filmu par īstu jaunatnes triumfa skati. Filmas tēlotājos nav gandrīz nevienu profesionāla aktiera, bet tikai zēni, kas kalnos pavada savas brīvdienas.

J.

Dienās viņš būs labs sportists. Mūsu mazais jau dažas dienas pēc iemācīšanās staigāt sāk arī vingrot. Ja arī sākumā gadās pāris reizes apmest kūleni, par to nekas — darbs rada meistarību.

Stāšanās, ietšana, dejojšana

Bērns rāpo, tad pieceļas un stāv, kaut kur pieturēdamies. Nu viņš atlaižas, spērsoli, atstādams visus balstus aiz sevis — bērns iet. Viņš iet milzīgā tukšā laukumā, un visa pasaule apkārt līgojas. Un mēs, pieaugušie, paši jau prāpami staigāt, šim bērnam pirmajam solim uzgavilējam — bērns top par divkāju.

Kādu dienu šim lielajam brīnumam seko vēl lielāks brīnums. Cilvēciņam vajadzēja mācīties staigāt, tas bija nepieciešams. Bet nu kādu dienu kājas, rokas un galva, viss ķermenis dara kaut ko vairāk, nekā tas nepieciešams: bērns dejo. Šai kustībai nav nekāda noteikta mērķa, tā ieskanējusies bērnam, un viņš dejo. Un pieaugušie, kas jau prot dejojot, sajūsmināti lūkojas un apbrīno bērna rotaļīgajos soļos lielo brīnumu — cilvēku.

Viss, kas dzīvo un kustas, apbur acis — putnu lidojums, sievietes gaita, vējš, kad tas augstu uzvirpuļo sniega pārslas, un mākoņi un ūdens tecēšana.

Kustība, valoda, dziesma — tas ir brīnums, kas jo sevišķi izpaužas bērnam. Tādēļ neierobežosim bērna kustību prieku.

Tā, tik tālu jau esmul

NELĀGĀS OMAS GROZS

Mīļā namamāte, es tev kaut ko gribētu jautāt: vai tu zini, kas ir nelāga oma? Vai pazīsti dienas, kad jau pieceļamies nelāgā omā un vēlāk viss iet šķībi un greizi? Tās ir dienas, kad debesis ir tik pelēkas, ūdens tik auksts, krāsns negrib kurties, kafijas ūdens vārieties. Kad vīram sevišķi jāsteidzas darbā un viņš jau sarauc degunu, ja brokastis nav laikus galdā.

Lūk, mīļā namamāte, es gribu tev pastāstīt, ko es šādās dienās daru. Es izņem no sienas skapja lielo grozu, proti, „nelāgās omas grozu”. Tā saturs nav sevišķi jauks, jo tur es novietoju darbus, kas man nepatīkami. Pašā augšā guļ pāris zīda zeķu, kurām jāatjauno papēži un pirkstgali. Tad seko mīļā vīra viorskrekis, kam steidzīgi vajadzīgas jaunas aproces. Vienā stūrī raugās dīvāna spilvens, kas gandrīz jau izšūts, otrā stūrī guļ vīramātes vēstule, kas vai plīst no labu padomu pārpilnības

un uz kuŗu beidzot jāatbild. Es pārskatu to visu un ķeros pie darba.

Un, palūk, zeķes drīz vien gatavas, izskatās vienkārši lieliski, un korpēs labojumi nemaz nebūs redzami. Tagad pie šujmašīnas — piedurkņu galus vīra kreklam apgriežu uz otru pusi, tā visa māksla. Mana oma jau manāmi uzlabojas, redzot, ka darbs sokas, un prātā nāk brīnišķīga recepte pusdienām. Kamēr pusdienas lēni vārās, ar pēdējiem dūrieniem nobeidzu spilvenu. Nē, cik tas labi piederēsies istabā. Nu mana oma jau ir laba. Pēdīgi sētos pie rakstāmgalda un atbildu vīramātei. Uzrakstu viņai jaunākās receptes un jaunākos anekdotus, pret ko viņai ir liela vājība. Tā, viņa būs apmierināta.

Bet mana oma nu jau ir pirmšķirīga. Apmierināta nobīdu nelāgās omas grozu atkal skapja dibenā. Nepatīkamais darbs ir paveikts — mans garastāvoklis lielisks.

Uzmanību!

Somas un naudas maki nav īstā uzglabāšanas vieta vērtīgiem papīriem un dokumentiem. Tik bieži gadās, ka svarīgas vēstules, līgumus u. t. t. nēsā rokas somā, no kuŗas drīz vien šis tas var papūtēt. Nav arī reti tie gadījumi, kad rokas somu pazaudē.

Lasišanai aizdodot grāmatas, vispirms tās pamatīgi jāizšķirsta. Nav vajadzīgs, ka svešs cilvēks ieskatās jūsu draudzenes vēstulē, ko jūs lietojāt par grāmatu zīmi.

Rakstāmā pulsts un telefona kabīnes pastā nav domātas garu vēstūļu rakstīšanai un nebeidzamām sarunām. Ir daudz cītu cilvēku, kas gaida, lai varētu uzrakstīt svarīgu telegrammu vai zvanīt svarīgās darīšanās.

ELEGANTU BLŪZI

var darināt no 2 vai pat 3 dažādu krāsu audumiem, tos rūpīgi izvēloties vecos krājumos. Drēbes tiešām nevajaga daudz, un rezultātā — blūze, kas ir ne tikai oriģināla, bet arī ļoti skaista.

Šodien cepsim pankūkas bez olām

1. Pankūkas ar mannu.

Jāņem 2 glāzes milļa, kas sajaukti ar 2 karotēm mannas, grusku sāls, ½ tējkaroti cukura, naža galu cepamā pulvera vai sodas. Tad, ar karoti maisot, lēnām lej klāt pusotra glāzes pienu, rūgušpiena vai ūdens. Cep saharstā pannā. Ja sevišķi jātaupa taukvielas, tad pannu tikai noziež ar sviestu, eļļu vai speķa šķēlīti un pankūkas cep uz lēnas uguns. Pankūkas lieliski garšo ar mūsu piekārtoto ievārījumu.

2. Kartupeļu pankūkas.

Nomizo kartupeļus, savelē uz smalkas rīves, pievieno kartupeļu masai sāli, mazliet ķimeņu (var likt arī smalki sagrieztus sīpolus) un miljus, kad masa attiecīgi bieza, to iek ar ledāmo karoti uz karstas pannas izkausētā sviestā vai taukos un cep no abām pusēm spilgti brūnas pankūkas. Tās var cept vispiecīgākajā tauku daudzumā, tikai tad gādājām bez sīpoliem, jo tie veicina piedegšanu. Kartupeļu pankūkas var ēst ar sīpolu, tomātu mērci, tās labi garšo ar zaļiem skābēnu un kāpostiem.

Vācu sportisti, tāpat kā visi citi, bez kaut kādiem izņēmumiem veic savus pienākumus pret tēviju frontē. Sporta dzīve tomēr ne tikai ne mirkli neapstājas, bet piedzīvo pat strauju uzplaukumu. Visās sporta nozarēs joprojām valda pieaugoša rosība. Sevišķi liela tā ir daiļslidošanā.

Daiļslidošana ieņem pavisam īpatnēju vietu sportā ar savām augstajām prasībām, kādas tā uzstāda ikvienam daiļslidotājam savā tagadējā attīstības līmenī. Līdzīgi baletam tā jau sen ierindota mākslas disciplīnu katēgorijā, jo galu galā daiļslidošana ir tā pati choreografija, tikai ar vēl lielākām kustību iespējām. Pirmajā vietā te ir aistētika — prasība, lai kustību virknējums būtu nevien virtuozu pilnīgs un ritmisks, bet arī pašas kustības izteiksmīgi plastiskas. Līdztekus daiļu kustību virknējumam jāveidojas arī personības izteiksmei, labā saskaņā ar mūzikas interpretāciju.

Daiļslidošanas māksla mūsu dienās tik tālu progresējusi, ka vairs nepietiek jau arī ar visu šo prasību ievērošanu. Daiļslidošanas sporta entūziastu izsmalcināto gaumi pēdējos gados vairs nevarēja apmierināt kā amatieri pat tādi lieli daiļslidošanas virtuozu kā Sonja Hennī, Karl's Schäfer's un pat abi apbrīnojamā saskaņā slidojošie pasaules labākie pāri — laulāts pāris Maksī un Ernst's Baier'i un māsa un brālis — Ilze un Eriks Pausini. Tāpēc tie visi pārgāja profesionālo sportistu saimē, lai varētu pilnīgi nodoties savam iemīlotajam sporta veidam un arī apmācīt sporta jaunatni.

Redzama vieta daiļslidošanā tagad ierādīta akrobatikai. Arī tai brīvā stila slidojumā jābūt cieši padotai harmonijas, elegances, dailes likumiem. Ledus akrobatiķas galvenie elementi ir lēcieni, virpuļi un arī grūtākie izbraucieni. Arī tie veicami, ieturot nepiespiesti plastisku ķermeņa stāvokli. Visām kustībām jābūt dabiski saskaņotām. Savienot visas šīs prasības ar tīri akrobatiķiem slidojumiem, kur lēcienam nepieciešamais spars pie tam vēl gūstams nevis no strauja izbrauciena, bet no paša ķermeņa kustībām, nav viegls uzdevums. Visam tam nepieciešams labi iztrenēts, kustībām pilnīgi pakļāvīgs ķermenis. Ka viss tas sasniedzams arī nedaudzos gados, bet jo sevišķi viegli jaunatnei, rāda jaunākās paaudzes daiļslidotāji, kas balstās uz vecākās paaudzes meistaru pieredzi.

Lielvācijas jaunā meistare Musilek'a, kas jau kopš 10 gadiem trenējusies bij. pasaules meistara un olimpiādes uzvarētāja Karl'a Schäfer'a vadībā Engelmaņa slidotavā Vīnē, ir spilgtākais piemērs, ko var

Slidu virtuozu

sasniegt sistematiski, neatlaidīgi un cītīgi trenējoties. Viņa agrā bērnībā bija trauslas veselības meitene un daiļslidošanas sportam sāka nodoties pēc ārsta ieteikuma veselības stiprināšanai.

Otrs lielais neatlaidības piemērs ir berlīnietis Erich's Zeller's, kas Lielvācijas meistara godā nācis pēc ilggadēja apbrīnojamā pacietības treniņa un tagad pārsteidz ar savu eleganto un vieglo slidojumu visgrūtākos kombinējumos.

Lielvācijas jaunais meistarpāris — berlīnieši Gerda Strauch'a un Günther's Noack's, izceļas ar savu vieglo un laba ritma slidojumu. Savu bagātīgo, teicamu slidojumu virknējuma programmu viņi risina ar tādu vieglumu, kas atgādina lidojumu. Viņu slidojums liekas kā viegla rotaļa. Beidzot tie, kas viņiem abiem ilgus gadus bijuši par paraugu — laulātais pāris Baier'i tagad savām sešām sarežģītu slidojumu dejām uz ledus pievienojuši vēl septīto — temperāmentīgu, ļoti ātra tempa spāniešu deju, kas sajūsmīna skatītājus ar savu spilgto ritma izpaušmi. Šīs dejas savienotas ar tik lielām tehniskām grūtībām, ka vārda pilnā nozīmē līdzinās īstai ledus akrobatikai. R. K.

Berlīnietis Erich's Zeller's ar lielu pārkumu uzvarēja Lielvācijas 3. kaļa laika sacīkstēs daiļslidošanā. Tās bija vācu meistariņas izcīņas 50. sacīkstes.

Jaunā norveģu daiļslidošanas meistare Turide Bjornstade ir savas slavenas tautietes Sonjas Hennī cienīga vietniece. Šī simpātiskā 15 gadu vecā norveģu meitene ar savu temperāmentīgo slidojumu un simtprocentīgo sportisko stāju iekarojusi daiļslidošanas sportā vislielāko entūziastu — mūncheniešu, berlīniešu, vīniešu un budapeštiešu simpatijas jau ar savu pirmo startu daudz lielākā mērā nekā kādreiz Sonja Hennī, kas jāvēs sevi aizvilināties jeņķiem pāri okeanam ar iespaidīgu dolaru žūksni.

Slidu virtuozs Schäfer's skaidri pierāda, ka daiļslidošanā nepieciešama nevien veicla kāju darbība, bet arī precīzs „roku un galvas darbs” — slidojamo figūru pareiza izpratne vispirms sausā treniņā pie tāteles un tikai pēc tam uz ledus. Lielvācijas meistare Musilek'a ar lielu uzmanību seko daiļslidošanas meistara zīmējumiem un to analīzei, apzinoties, ka bez pamatīgām teorētiskām zināšanām nav iespējams piesavināties diezgan sarežģīto daiļslidošanas mākslu.

Pausini kādā grūtā savas jaunās programmas mēness brauciena kombinācijā, ko tie veic nepiespiesti un pilnīgi nevainojami brašā stājā.

Jaunais vācu meistarpāris — Strauch'a un Noack's savas dejas veido apbrīnojami viegli un ar labas gaumes artistisku eleganci.

Lielvācijas pirmā meistare daiļslidošanā vīniete Musilek'a ir viena no apdāvinātākām jaunākās paaudzes daiļslidotājām. Viņa vienlīdzīgi labi apguvusi ir skolas figūras, ir brīvā stila slidojumu. Berlīniešu sirdis šī burvīgi grācīozā Vīnes meitene iekaroja jau priekš 4 gadiem, izcīnot Vacijas junioru meistares nosaukumu. To viņa ieguva 13 gadu vecumā.

Pasaules labākais daiļslidotāju pāris — Maksī un Ernst's Baier'i savā iemīlotajā izbraucienā, ko viņi veic ar grūti atdarināmu vijīgumu.

Latvijas ģenerālapgabala SS un policijas augstākais vadītājs ģenerālmajors Schröder's šini mēnesi ieradās Cēsīs iepazīties ar latviešu kārtības sargu dzīvi un darbu. Uzņēmumā ģenerālmajors Schröder's sasveicinās ar kārtības sargu goda sardzi. Aiz viņa pa kreisi Cēsu apriņķa pr-ks kapt. Bergs un goda sardzes komandieris kapt. Vērsāns.

VISU FRONTEI UN UZVARAI

Austrumu apgabala valsts komisāra aicinājums piedalīties lielajā metālu vākšanas akcijā latviešu tautā radis dzīvu atbalsi. Tāpat kā kažokādu un vilnas izstrādājumu vākšanas laikā, ziedotāji darbos apliecina, ka arī aizmugure spēj nest upurus galīgās uzvaras labā un atteikties no daudziem pierastiem ikdienas piederumiem un mīļām piemīpām. Jau pirmajā vākšanas nedēļā privātie iedzīvotāji pa sīkumam vienas katrā no Rīgas 25 vākšanas punktiem vairākas tonnas krāsaino metālu. Kas gan viss šais metālu kaudzēs nav redzams. Lielā skaitā tur ir vaļa trauki — katliņi, kannas un patvāri, griestu lampu armatūras un loģu aizkaru turētāji. Tiem blakus

redz senus metālu svečturus, pelnu traukus, paplātes. Kolekcionāri ziedo no apgrozības izņemtās metāla monētas, pat 100 un vairāk gadu vecas. Sportisti nodod saņemtās iegūtās goda balvas. Pārkausēšanai municijas fabrikās aiziet arī izstādēs gūtās medaļas un krūšu nozīmes. Ja citu krāsaino metālu nav mājās, ziedotājs atnes Jaungada laimes lējuma alvu un ārdurvju misiņa plāksnīti. Uzņēmumi un fabrikas pārmeklē savas telpas un ceļ gaismā nolietotus metālus simtiem un tūkstošiem kilogramu kopsvarā. Visi ziedotāji vēlas, lai varonīgajai vācu un tās sabiedroto armijai izšķirīgajās cīņās pret boļševismu nekādos apstākļos nepietrūktu ložu un citu municijas.

Rīgas iedzīvotāji savākšanas punktos nodod krāsaino metālu priekšmetus. Augšā, pa kreisi sportists A. Motmilis tur saņemto izcīnīto balvu.

DAUGAVAS VANAGI

Tikai svešumā cilvēks pilnīgi izjūt un apzinās dzimtenes nozīmi. Tālumā dzimtene kļūst divtik mīļa. Vīri, kas pagājušā kara bija frontē, atcerēties, ar kādām ilgām toreiz kaņavīri gaidīja vēstules no mājām. Nedaudzās rakstu rindās, kas tolaik saņiedza atsevišķus kaņavīrus, bija vienotāja saite starp dzimteni un fronti.

Pašreizējā karā, kas kaujas laukos aizsaucis labākos vīrus no visām Eiropas tautām, lai kopējā cīņā veidotu Jauno Eiropu, vēl jo vairāk nepieciešamas šādas ciešas saites starp kaņavīriem frontē un viņu tālajām mājām. Lielvācijas valsts un armijas vadība jau pašā kara sākumā noorganizēja frontes laikrakstu sistēmu. Tagad visām vācu armijām un atsevišķiem frontes sektoriem, kā arī spāņu, italiešu, rumāņu un citu tautu kaņavīriem ir savi frontes laikraksti.

Lielvācijas bruņoto spēku virspavēlniecības uzdevumā šonedēļ sāks iznākt arī latviešu kaņavīru frontes laikraksts „Daugavas Vanagi”. Tāpat kā ar savas pašvaldības piešķiršanu latviešu tautai, tā arī ar šo doto iespēju izveidot pašiem savu frontes laikrakstu, vācu virsvadība pierādījusi, ka uzticas latviešu tautas labajai gribai iekļauties kopējā Eiropas jauncelšanas darbā un sagaida šai darbā no latviešiem visu labāko un aktīvo spēku piedalīšanos.

Savs frontes laikraksts latviešu kaņavīram dos to siltumu, to drošības sajūtu un nesalaužamo spēku uzvarai, ko var dot vienīgi tēva mājas un dzimtene. Kad kaņavīrs ik brīdī aiz sevis sajūt savu tautu, savu zemi, allaž apzinās viņam dāvāto lielo uzticību un zina, ka katrs viņa solis rod visdzīvāko atbalsi, tikai tad viņš spēs pastāvēt lielajā cīņā.

Visdrošākās saites starp fronti un mājām ir kaņavīru piederīgo vēstules. Kaut tikai dažī vārdi, pāris rindas vai īss sveiciens no mājām saņiedz fronti, tas vien spēj dot pietekamu spēku grūlām un ilgstošām cīņām. Apziņa, ka stiprās un uzticamas frontes aizsardzība mūsu mīļie mājās ir sveiki, veseli un nodrošināti un ar nepacietību gaida turpmākās uzvaras, ir neatsverams balsts šīs frontes cīnītājiem. Šis ir viens no tiem virzītājiem spēkiem, kas uztur vācu un sabiedroto armiju nesalaužamo sparū.

Latviešu frontes kaņotājiem savas avīzes nozīmi it sevišķi vēl pastiprina tas apstāklis, ka tieši starp latviešu kaņavīriem ir daudz tādu, kuŗu piederīgie boļševiku patvaras laikā aizvesti vai nobendēti. Šiem kaņavīriem vairs nav māju, nav piederīgo, kas sūtītu sveiciens un mīļus vārdus. Viņu piederīgie un tuvākie tagad ir visa tauta un viņu mājas — visa latviešu zeme. Tādēļ latviešu frontes avīzei vispirms jātop par piederīgo vēstulju aizstājēju tiem latviešu kaņavīriem, kam nav vairs pašiem savu vēstulju rakstītāju.

Visi latviešu tautas labāko domu un nākotnes ticības paudēji — dzejnieki, rakstnieki un rakstītāji tādēļ aicināti pievienoties „Daugavas Vanagu” saucienam un ar frontes avīzes rindām nodibināt un uzturēt ciešas saites starp dzimteni un fronti, lai arī latviešu gara spēks un gara ieroči aktīvi cīnītos lielajās izšķirīgajās kaujās par galīgo uzvaru, par Jauno Eiropu.

A. Freimanis, pulkvedis-leitnants.

ILLOSTRĒTS NEDEĻAS ŽURNĀLS „LAIKMETS”. Izdevējs ARTURS FREIMANIS. Atb. redaktors EDUARDS TŪBELIS. Žurnāla „Laikmets” redakcija un apgāds atrodas Rīgā, Rich. Wagner'a (Dzirmavu) ielā 57. Tālruni: izdevējs 34692, atb. redaktors 34654, redaktors 22588, redakcija 34696, apgāds 22614. Numurs maksā 30 Rpf. Abonēšanas maksa par 3 mēn. (apr. — jūn.) RM 3,50. Abonements jāpieteic tieši pastā. Pieteikumus ar naudas pārvedumiem apgāds nepieņem. Nākamais numurs iznāks 3. aprīlī.

METALI KARO

Divpademīt kad pusnakts zvana.
Virtuvē kā ārdās, klau!
Lielu rīkošanos mana,
Kaut ar' cilvēku tur nav.

Vapa kastrols plauktā didās,
Misiņmlezers spārdās smaga,
Ducis karošu uz grīdas,
Svečturis lec kā traks.

„Mierrā!“ nodārd kastrolvaņā.
„Vecākais es, — klausīt, stāt!
Zinu labi, kas ir karš,
Nu ir mūsu stunda klāt!

Diezgan plauktā rūsa koda,
Virsu mātās dūmi, tvans,
Trieksīm virtuvē pie joda.
Kaņā iesim — padoms mans!

„Dzīve putrā man līdz kaklam,
Iesim pulkā — viens div' trīs!“
Pavarnīca uzsauc katlam.
„Steigsīm projām labi drīz!“

Svečturis teic: „Es jau varu:
Lai te elektrība spīd!“
Miezers soli spē ar sparū,
Kaņotes pār sliksni slīd.

Edamstābā virs galda
Kroņlukturis sauc: „Nem līdz!
Tagad neder dzīve salda,
Tagad kaņot jāpalīdz!“

Un pa grīdu rindā ejot,
Spēju zaldātīpi dzied:
„Dusl, Andrit, mlegā smejojot,
Mums kaņā' jāizliet!

Tu vēl maza, bet mēs ar bārdām,
Katram alvas zobens ciets, —
Kur mēs ejam, tur mēs ārdām,
Lai dūc apkārt ložu spēts!“

Un tie aiziet šķindot, skanot —
Misiņā, svins un alva, vaņā,
Skaidri, metāliski zvanot:
—Sirds un metāls ir šis kaņā!“

Z. Glecers.

ANĢĻU VECĀ DZIESMA.

Čerčils aizsūtījis Kripsu uz Indiju, lai nomierinātu indiešus ar jauniem solījumiem.
„Taisi ciet savu leļjerkasti, man tā dziesma jau sen apnikusi!“

Nelalme.

Ārsts: „Vai jūsu vīrs, Ziedīņa kundze, sūdzas par slāpēm?“

Ziedīņa: „Tā jau ir tā nelaime, ka viņš nesūdzas, bet priecājas par tām!“

Prātīgi darīts.

Kalpone: „Tur kāds kungs vēlas ar jums runāt.“
Kundze: „Vai tad jūs nepateicāt, ka esmu izgājusi?“

Kalpone: „Teicu gan, bet viņš man netic.“

Kundze: „Tad es iešu pati viņam to pateikt!“

Izgudrotājs.

„Mīļais cilvēk, jūs esat tuvu pilnīgam nervu sabrukumam,“ saka ārsts. „Kāda ir jūsu nodarbošanās?“

„Esmu izgudrotājs,“ atbild pacients. „Mans pēdējais sasniegums — jauns patentlīdzeklis!“

„Kādaļ vajadzībai, ja nav noslēpums?“
„Lūk, tieši to es nekā nevaru izgudrot, un tas grauj manus nervus!“

Pārprātums.

„Jūs nupat noskūpstījāt to dāmu. Kā jūs iedrošinājāties?“

„Lūdzu piedošanu. Vai jūs esat viņas māte?“

„Nē, meita!“

Nav tik jauni.

Ārsts: „Jūs neizskatāties labi, jūs laikam pārāk daudz sēdat?“

Slimnieks: „Nav tik jauni: pēdējo reizi bija tikai trīs nedēļas.“

Tur nevar līdzēt.

Ārsts: „Man ļoti žēl, godājamā kundze, bet es nevaru jums palīdzēt.“

Paciente: „Vai tiešām tik jauni? Kas tad man ir par kaiti?“

Ārsts: „Itin nekādas!“

Intelligenta saimniece.

Students irē mēbelētu istabu: „Istabiņa tīri laba, atsevišķa ieeja arī ir, bet sevišķi man patīk, ka tik intelligenta saimniece.“

„Tāda es esmu gan,“ saimniece piekrīt, „bet tikai, kamēr iri maksā kārtīgi. To gan paturiet prātā!“

Laulības dzīve.

Māte izvada meitu jaunā dzīvē: „Neaizmirsti vienu: pirmais strīds ar vīru parasti izšķir visu turpmāko dzīvi. Lai notiktu kas notikdams, nekādā ziņā nepadodies!“

„Es turēšos stingri,“ meita solās. „Bet ko tad, ja manam vīram arī kāds devis šādu padomu?“

Zem trim acīm.

„Knaģīša kungs, vai varētu ar jums parunāt zem trim acīm?“

„Kā tas saprotams?“

„Ļoti vienkārši: vienu aci es esmu metis uz jūsu meitu Elvīras jaunkundzi.“

Par piedošanu.

„Sievass piedod vīriem daudz ātrāk nekā vīri sievām.“

„Jā, bet tādēļ sievass mūžīgi atgādina vīriem, ko visu viņass piedevušass.“

KAS BEZ BIKSĒM,
TAS BEZ BĒDAM

Darba ļaužu „tēvs un skolotājs“ Staļins padomju „paradīzes“ 23. gadadienā nolēma personīgi iepazīties ar savu pavalstnieku „laimīgo“ dzīvi.

Pa slepeno eju nemanīts atstājis Kremli, viņš uzmeklēja kādu ormani, lai pabraukotos pa Maskavas paplašinātām ielām. Vēriņāk paskatījies uz ormani, Staļins iesauca: „Bet, biedri, kā tik svinīgā dienā tev nav bikšu kājās?“

„Ko lai daru, biedri. Neesmu komisārs — tik daudz nevaru nopelnīt.“

„Vai tad tagad — aukstā rudenī — tev nesalst?“

„Nekas, esmu pieradis.“

„Tā jau ir,“ norūc Staļins. „Siltākās zemēs, piemēram, Afrikā, laudis cauru gadu dzīvo pilnīgi kaili.“

„Vai tiešām?“ brīnās ormanis. „Tad gan tur boļševiki valda jau laikam gadus piecdesmit?“

5. KOLONNA AMERIKĀ.

„Šis vīrs pasūtīja desīpas ar kūpostiem!“

„Tas jau rada aizdomas!“